ONTWERPAANPAK OPENBARE RUIMTE

Samen werken aan de Zaanse leefomgeving van morgen

DE HANDLEIDING

gemeente Zaanstad
ZNSTD

Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS

baljon
LANDSCHAPS ARCHITECTEN

"If you plan for cars and traffic, you get cars and traffic. If you plan for people and places, you get people and places"

William H.Wyte

Kenmerk: 012045
Datum publicatie: januari 2026

Dit document is opgesteld door Goudappel en Baljon landschapsarchitecten in samenwerking met Urhahn in opdracht van de gemeente Zaanstad.

gemeente Zaanstad
ZNSTD
Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS
baljon
LANDSCHAPS ARCHITECTEN
URHAHN
STEDENBOUW & STRATEGIE

VOORWOORD

Met trots presenteren wij u de ‘Ontwerpaanpak Openbare Ruimte’ van de gemeente Zaanstad. Met deze ontwerpaanpak zorgen we ervoor dat de openbare ruimte bijdraagt aan de strategische opgaven van de stad: verstedelijking, kansengelijkheid, economie, duurzaamheid, gezondheid en veiligheid. Dit doen we door te werken vanuit 11 ambities voor de openbare ruimte. Aan de hand van deze ambities hebben we het Zaanse Ruimte Kompas opgesteld. Dit kompas helpt ons om een integrale afweging te kunnen maken binnen de verschillende opgaven die we hebben voor de openbare ruimte. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ruimte voor groen, water, verkeer, ontmoeten en verblijven. Zo maken we samen toekomstbestendige keuzes voor de Zaanse leefomgeving van vandaag en morgen.

We kiezen in de ontwerpaanpak voor robuuste netwerken en herkenbare gebieden. We brengen hierbij alle integrale ruimtelijke opgaven in beeld en verbinden zo het sectorale beleid met elkaar. Dit hebben we in nauwe samenwerking gedaan met alle belanghebbenden binnen de organisatie en in samenwerking met vertegenwoordigers vanuit de verschillende buurten.

We hebben hierbij twee versies opgesteld: De Handleiding en De Werkversie. Voor u ligt de handleiding, deze versie gebruikt u om inzicht te krijgen in de methodiek en hoe deze toe te passen in projecten. Om de ontwerpaanpak concreet in de praktijk toe te passen gebruikt u de werkversie. Deze versie geeft verdieping in alle kaarten, beelden en opgaven die horen bij de verschillende netwerken en gebieden.

De ontwerpaanpak helpt ons om opgave gestuurd te werken aan projecten in de fysieke leefomgeving. Zo werken we sturingsgericht aan de openbare ruimte van morgen. Een Zaanstad waar we trots op zijn!

Kernteam Ontwerpaanpak Openbare Ruimte

De werkversie gebruikt u om de ontwerpaanpak concreet toe te passen in de praktijk. Deze versie geeft verdieping in alle kaarten, beelden en opgaven die horen bij de verschillende netwerken en gebieden.

De handleiding gebruikt u om inzicht te krijgen in de methodiek en hoe deze toe te passen in projecten.

Opbouw van de ontwerpaanpak

HOOFDOPGAVEN EN AMBITIES

Wat voor stad willen we zijn?

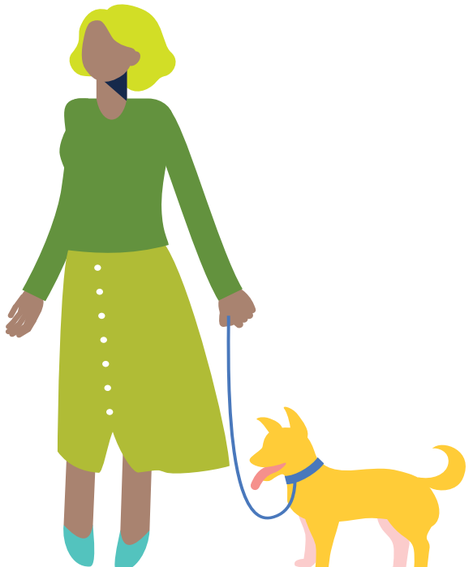
Het antwoord hierop bestaat uit de zes Zaanse opgaven voor de toekomst. Deze vormen de basis voor de ‘Omgevingsvisie’ en voor de ‘Maatschappelijke visie’.

Hoe draagt de openbare ruimte bij aan de Zes Zaanse opgaven?

Hiervoor zijn 11 ambities voor de openbare ruimte geformuleerd. Deze zorgen voor een integrale kijk op onze leefomgeving en helpen zo te komen tot een juiste weging van de ruimtelijke opgaven.

De ontwerpaanpak zorgt voor verbinding

- Visie niveau: verbinding tussen strategie en straat.
- Beleidsniveau: van sectoraal naar integraal.
- Projectniveau: van ‘probleem gestuurd’ naar ‘opgave gestuurd’.

STRATEGIE

We kiezen voor robuuste netwerken en herkenbare gebieden.

Netwerken en opgaven

Voor de vijf netwerken brengen we de bestaande situatie in beeld en we laten zien wat hier de ruimtelijke netwerkopgaven zijn.

De netwerkopgaven vanuit de verschillende netwerken worden over elkaar gelegd om zo te zien wat de integrale netwerkopgaven voor de stad zijn.

Gebieden en opgaven

We onderscheiden vijf gebiedstypen aan de hand van de bouwperiode en de ruimtelijke karakteristieken van de openbare ruimte die daarmee gepaard gaan. De ruimtelijke kwaliteiten en opgaven die kenmerkend zijn voor de verschillende gebiedstypes worden zo in beeld gebracht.

AANPAK

Het Zaanse Ruimte Kompas: In 3 stappen samen werken aan een toekomstbestendig ontwerp.

De opgaven, die vanuit de netwerken en gebiedstypen geformuleerd zijn, vormen de basis bij het invullen van de ambitie in het Zaanse Ruimte Kompas. Dit ambitiekompas vormt de basis voor ruimtelijke (ontwerp) projecten.

- Stap 1: Samen waarderen huidige situatie
- Stap 2: Samen afwegen en ambitie bepalen voor de toekomst
- Stap 3: Samen ontwerpen

Zo werkt Zaanstad met de ontwerpaanpak

- Handleiding en werkversie
- Sturingsgericht aan de slag
- Borging van kwaliteit en monitoring

Hoe veranderen we ‘probleemgestuurd” werken in een ”opgave gestuurde” aanpak?

INHOUD

Voorwoord

1. INLEIDING 6

1.1 Aanleiding
1.2 Doel
1.3 Kader
1.4 Proces

2. METHODIEK . . . 12

2.1 Opbouw van de ontwerpaanpak
2.2 Zes Zaanse opgaven voor de stad
2.3 Elf ambities voor de openbare ruimte
2.4 De ontwerpaanpak zorgt voor verbinding
- Visie niveau: zorgt voor verbinding tussen strategie en straat
- Beleidsniveau: van sectoraal naar integraal
- Projectniveau: van probleem gestuurd naar opgave gestuurd

3. NETWERKEN EN GEBIEDEN . 32

3.1 Introductie
3.2 We kiezen voor robuuste netwerken
- Het groen-blauwe netwerk
- Het sociale netwerk
- Het verplaatsingsnetwerk
- Het belevingsnetwerk
- Het ondergrondse netwerk
- Integrale netwerkopgaven

3.3 We kiezen voor herkenbare gebieden
- De Vooroorlogse stad
- De Wederopbouw stad
- Stad van de menselijke maat
- De postmoderne stad
- De na-oorlogse bedrijventerreinen

4. WERKEN MET HET ZAANSE RUIMTE KOMPAS . 58

4.1 Stap 1: Samen waarderen huidige situatie
4.2 Stap 2: Samen afwegen en ambitie bepalen voor de toekomst
4.3 Stap 3: Samen ontwerpen

HOOFDOPGAVEN EN AMBITIES | STRATEGIE | AANPAK

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

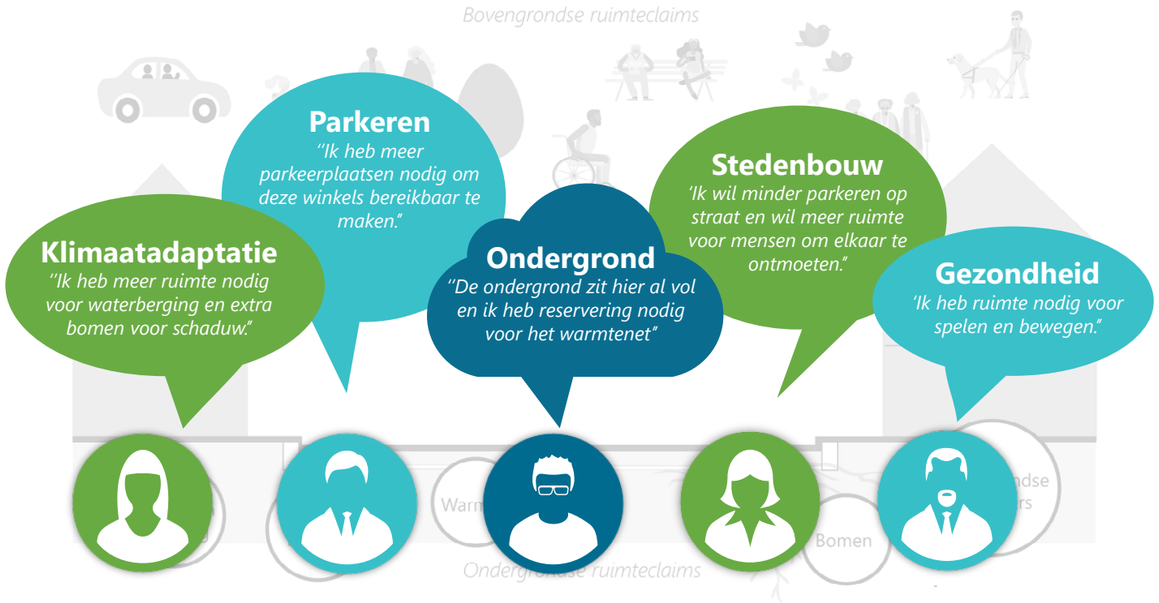
De druk op de openbare ruimte is enorm en deze druk wordt alleen maar groter. We hebben te maken met meer inwoners en meer stedelijke verdichting. We maken met steeds meer mensen gebruik van steeds minder openbare ruimte.

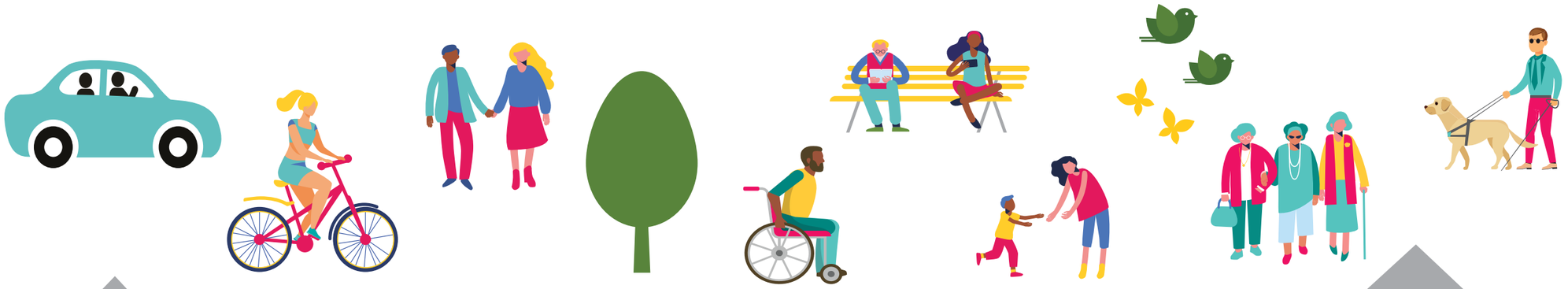
Dit terwijl we te maken hebben met een toename aan ruimteclaims. Denk aan voldoende ruimte voor verkeer, parkeren en aan ruimte om te lopen, te verblijven en om elkaar te ontmoeten. Maar ook aan genoeg ruimte voor groen, water en biodiversiteit. We hebben ruimte nodig om de openbare ruimte meer klimaatadaptief te maken om onze leefomgeving zo klaar te maken voor de toekomst. Tegelijkertijd willen we dat onze gemeente toegankelijk is voor iedereen, met en zonder beperking. We willen een inclusieve openbare ruimte, waarin iedereen kan meedoen. Ook dit stelt eisen aan de inrichting van onze leefomgeving.

Ook onder de grond is er veel ruimte nodig om de bovengrondse wereld mogelijk te maken. Denk hierbij aan ruimte voor boomwortels, waterinfiltratie, kabels & leidingen en voor energietransitie. Ook deze ruimteclaims nemen in de toekomst alleen maar toe, dit terwijl de ondergrond op veel plaatsen nu al overvol is.

We hebben dus te maken met steeds meer ruimteclaims en steeds minder ruimte, zowel boven de grond als onder de grond. En dit wordt in de toekomst alleen maar complexer. De tijd van sectoraal ontwerpen is daarmee echt voorbij.

In de praktijk blijkt dit vaak lastig bij projecten. Hoe zorgen we voor de juiste balans tussen de sectorale wensen en eisen? Wie geven we de ruimte? Hoe maken we een juiste weging van de opgaven en hoe komen we tot passende keuzes? Deze vinden te vaak plaats op projectniveau. Hoe veranderen we ‘probleemgestuurd’’ werken in een ‘’opgave gestuurde’’ aanpak?

Bovengrondse ruimteclaims

?

Wie krijgt de ruimte?

Elektra, data en riolering

Water berging

Warmte

Bomen

Ondergrondse containers

Ondergrondse ruimteclaims

1.2 Doel

Zaanstad kent veel sectorale documenten die betrekking hebben op of beleid zijn voor de inrichting van de openbare ruimte. De gemeente Zaanstad ervaart dat dit beleid niet altijd even goed bekend is en gebruikt wordt bij het formuleren van opgaven en het inrichten van de openbare ruimte. Er is vaak onvoldoende samenhang en afstemming tussen bestaand sectoraal beleid.

Met deze ontwerpaanpak voor de openbare ruimte bieden we de gemeente Zaanstad zowel inhoudelijk als procesmatig handvatten voor een integrale aanpak die leidt tot een kwaliteitsslag in de openbare ruimte. De ontwerpaanpak biedt inzicht waar bestaand beleid elkaar versterkt en waar er strijdigheden zijn. De breedte van de opgaven in de openbare ruimte vragen om een opgave gestuurde aanpak die tevens handvatten biedt voor het maken van keuzes in de schaarse openbare ruimte.

Deze ontwerpaanpak laat zien hoe de openbare ruimte bijdraagt aan de zes Zaanse opgaven en zorgt daarmee voor een kwaliteitsslag in de Zaanse leefomgeving. Het helpt om sturingsgericht te werken.

De aanpak geeft een integraal kader voor projecten en gebiedsontwikkelingen in de openbare ruimte. Het helpt daarmee om de Zaanse openbare ruimte anders in te delen en zo ruimte te maken voor verblijven, ontmoeten, water, groen, sporten en spelen. We verliezen daarbij de eigenheid van de Zaanse openbare ruimte niet uit het oog. Het Zaans DNA vormt de basis en het uitgangspunt.

De ontwerpaanpak geeft handvatten bij het creëren van een nieuwe balans, passend bij het DNA van de plek. Het zorgt voor een weging van de verschillende opgaven en helpt zo om keuzes te maken. Zo maken we de openbare ruimte van Zaanstad samen klaar voor de toekomst.

Deze ontwerpaanpak laat zien hoe de openbare ruimte bijdraagt aan de zes Zaanse opgaven en zorgt daarmee voor een kwaliteitsslag in de Zaanse leefomgeving. Het helpt om sturingsgericht te werken.

...maar vanuit opgaven voor de stad...

DUURZAAMHEID

VERSTEDELIJKING

VEILIGHEID

ZES ZAANSE OPGAVEN

GEZONDHEID

KANSENGELIJKHEID

ECONOMIE

Niet ontwerpen vanuit knelpunten...

...voor mensen!

1.3 Kader

Met de ontwerpaanpak werken we binnen bestaand en vastgesteld beleid. De ontwerpaanpak zorgt voor een ruimtelijke vertaling hiervan. Het geeft inzicht waar synergie aanwezig is en waar strijdigheid zit tussen de verschillende beleidsstukken. De 'Ontwerpaanpak Openbare Ruimte' maakt het mogelijk een weging aan te brengen wat betreft de ruimtelijke opgaven om hierbij vervolgens keuzes te kunnen maken.

Het wordt gebruikt door opdrachtgevers bij formulering van de opgaven van projecten in de openbare ruimte en gebiedsontwikkeling en door ontwerpers, ontwikkelaars, bewoners en andere stakeholders.

De ontwerpaanpak zorgt voor een duidelijk en toekomstbestendig verhaal (storytelling) en maakt inzichtelijk waarom we bepaalde ruimtelijke keuzes maken en het laat ook zien waarom iets niet kan. De ontwerpaanpak is afgestemd op de Omgevingsvisie.

De inhoud van de 'Ontwerpaanpak Openbare Ruimte' bestaat uit bestaand en vastgesteld beleid. Mocht iets desondanks toch afwijken van vastgesteld beleid, dan is het vastgestelde beleid altijd leidend.

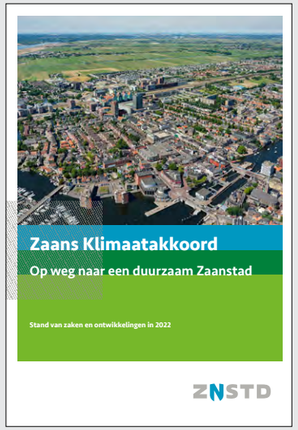
Omgevingsvisie

Uitvoeringsplan klimaatadaptatie

Sportvisie

Klimaatakkoord

Economische visie

Beheervisie parken

De identiteit van Zaanstad

Actieplan Fiets

Coalitieakkoord

Groen- en waterplan

Zaans Mobiliteitsplan

1.4 Proces

Alleen samen komen we tot een toekomstbestendige openbare ruimte voor iedereen. Daarom is het van groot belang om samen met alle belanghebbenden te werken aan een gedragen ‘Ontwerpaanpak Openbare Ruimte’. Zo zorgen we ervoor dat deze goed aansluit op het bestaande beleid en op de wensen en eisen vanuit de verschillende stakeholders.

In brede ambtelijke ateliers is gewerkt aan deze aanpak. Van ‘parkeren’ tot ‘klimaatadaptatie’ en van ‘gezondheid’ tot ‘economie’. Alle disciplines die een relatie hebben met de openbare ruimte hebben hierbij een actieve rol gehad. Hiernaast heeft bestuurlijke afstemming plaatsgevonden met het College van B&W en met de gemeenteraad. Tijdens de buurtwandelingen is de input opgehaald vanuit bewoners en andere lokale belanghebbenden.

KERNTEAM
zorgt voor sturing

AMBTELIJKE ATELIERS
zorgen voor verbinding en verbreding binnen organisatie

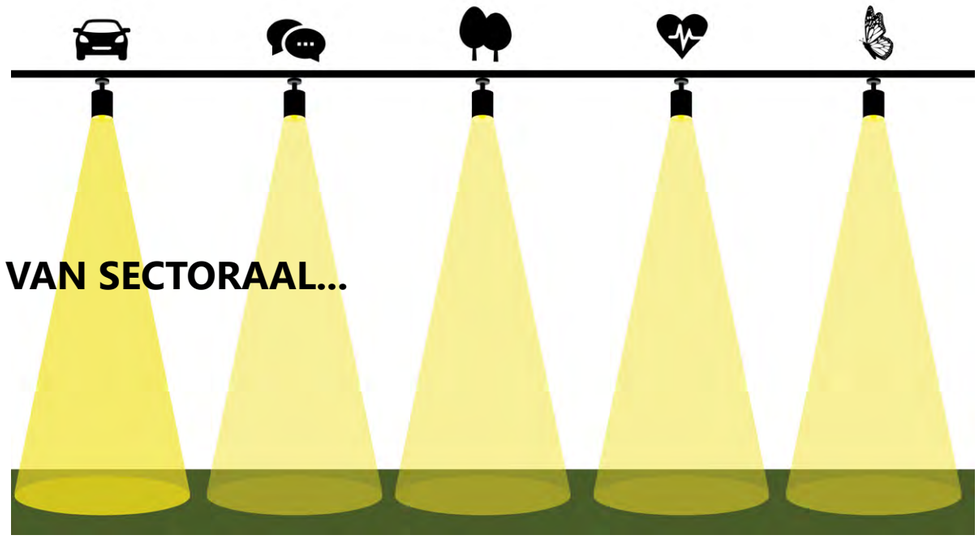
ONTWERPTEAM
zorgt voor inhoudelijke verdieping

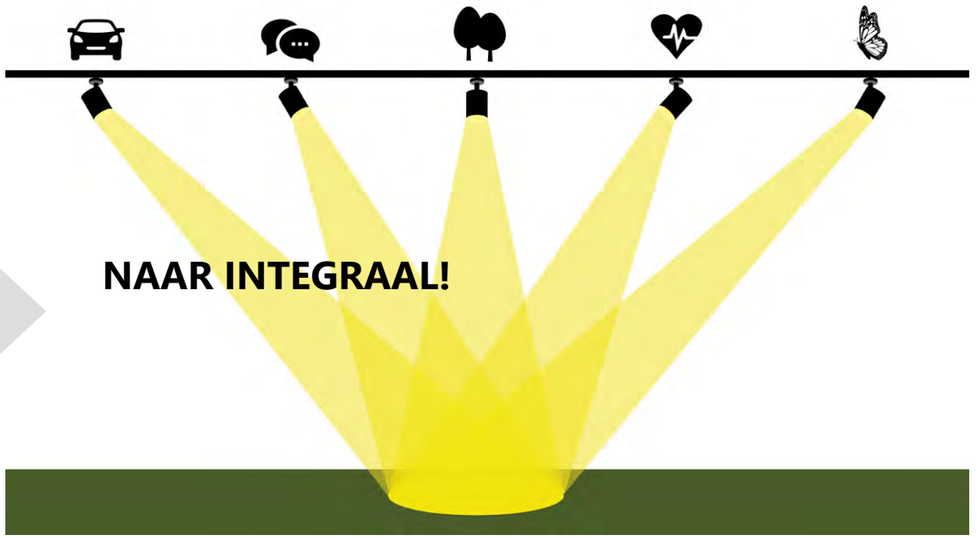

BESTUURLIJKE AFSTEMMING
zorgt voor politiek draagvlak

IN GESPREK MET DE STAD
zorgt voor inzicht, toetsing en verbetering van ideeën

2

METHODIEK

2.1 Opbouw van de ontwerpaanpak

HOOFDOPGAVEN EN AMBITIES

Wat voor stad willen we zijn?

Het antwoord hierop bestaat uit de zes Zaanse opgaven voor de toekomst. Deze vormen de basis voor de ‘Omgevingsvisie’ en voor de ‘Maatschappelijke visie’.

Hoe draagt de openbare ruimte bij aan de Zes Zaanse opgaven?

Hiervoor zijn 11 ambities voor de openbare ruimte geformuleerd. Deze zorgen voor een integrale kijk op onze leefomgeving en helpen zo te komen tot een juiste weging van de ruimtelijke opgaves.

De ontwerpaanpak zorgt voor verbinding

- Visie niveau: verbinding tussen strategie en straat
- Beleidsniveau: van sectoraal naar integraal
- Projectniveau: van ‘probleem gestuurd’ naar ‘opgave gestuurd’

STRATEGIE

We kiezen voor robuuste netwerken en herkenbare gebieden.

Netwerken en opgaven

Voor de vijf netwerken brengen we de bestaande situatie in beeld en we laten zien wat hier de ruimtelijke netwerkopgaven zijn. De netwerkopgaven vanuit de verschillende netwerken worden over elkaar gelegd om zo te zien wat de integrale netwerkopgaven voor de stad zijn.

Gebieden en opgaven

We onderscheiden vijf gebiedstypen aan de hand van de bouwperiode en de ruimtelijke karakteristieken van de openbare ruimte die daarmee gepaard gaan. De ruimtelijke kwaliteiten en opgaven die kenmerkend zijn voor de verschillende gebiedstypes worden zo in beeld gebracht.

AANPAK

Het Zaanse Ruimte Kompas: In 3 stappen samen werken aan een toekomstbestendig ontwerp

De opgaven, die vanuit de netwerken en gebiedstypen geformuleerd zijn, vormen de basis bij het invullen van de ambitie in het Zaanse Ruimte Kompas. Dit kompas vormt de basis voor ruimtelijke (ontwerp)projecten.

- Stap 1: Samen waarderen huidige situatie
- Stap 2: Samen afwegen en ambitie bepalen voor de toekomst
- Stap 3: Samen ontwerpen

Zo werkt Zaanstad met de ontwerpaanpak

- Handleiding en werkversie
- Sturingsgericht aan de slag
- Borging van kwaliteit en monitoring

HOOFDOPGAVEN

WAT VOOR STAD WILLEN WE ZIJN?

ZES ZAANSE OPGAVEN ALS BASIS

VERSTEDELIJKING · ECONOMIE · KANSENGELIJKHEID · DUURZAAMHEID · VEILIGHEID · GEZONDHEID

OMGEVINGSVISIE | MAATSCHAPPELIJKE VISIE

AMBITIES

HOE DRAAGT DE OPENBARE RUIMTE HIER AAN BIJ?

MET ELF AMBITIES SAMEN WERKEN AAN DE ZAANSE LEEFOMGEVING VAN MORGEN

STRATEGIE

WE KIEZEN VOOR ROBUUSTE NETWERKEN EN HERKENBARE GEBIEDEN

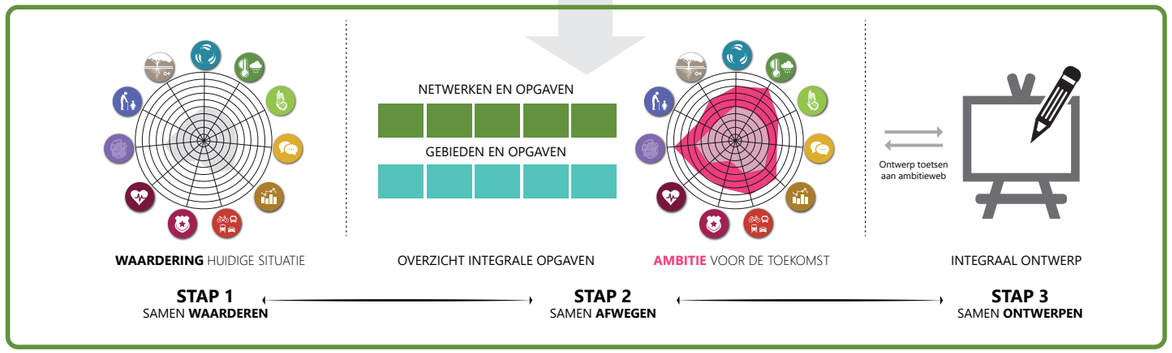

NETWERKEN EN OPGAVEN	GEBIEDEN EN OPGAVEN
HET GROEN-BLAUWE NETWERK	DE VOOROORLOGSE STAD - TOT CIRCA 1945
HET SOCIALE NETWERK	DE WEDEROPBOUW STAD - 1950-1970
HET VERPLAATSINGSNETWERK	DE STAD VAN DE MENSELIJKE MAAT - 1970-1980
HET BELEVINGSNETWERK	DE POSTMODERNE STAD- 1980-2000
HET ONDERGRONDSE NETWERK	DE NAOORLOGSE BEDRIJVENTERREINEN
INTEGRALE NETWERKOPGAVEN	UITWERKINGEN VOORBEELDBUURT

AANPAK

HET ZAANSE RUIMTE KOMPAS: IN 3 STAPPEN OPGAVE GESTUURD WERKEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIG ONTWERP

2.2 Zes Zaanse opgaven voor de stad

De ‘Omgevingsvisie’ beschrijft kansen voor het versterken van de stad en de dorpen. Deze kansen zijn benoemd in Zes Zaanse opgaven. Deze strategische opgaven zijn onderling sterk met elkaar verbonden. Ze komen voort uit de trends en ontwikkelingen van vandaag en morgen.

Wat voor stad willen we zijn?

DUURZAAMHEID
Klimaatneutrale, circulaire gemeente met een klimaatbestendige, groene en gezonde leefomgeving

VERSTEDELIJKING
Groeien met kwaliteit

VEILIGHEID
Bevorderen van de sociale- en omgevingsveiligheid en verminderen van waterrisico’s

GEZONDHEID
Zorgen voor een gezondere gemeente met minder gezondheidsverschillen

KANSENGELIJKHEID
Bijdragen aan een evenwichtige en rechtvaardige gemeente

ECONOMIE
Werken aan een toekomstbestendige en groeiende economie met brede welvaart

Hoe draagt de openbare ruimte hier aan bij?

Met 11 ambities samen werken aan de Zaanse leefomgeving van morgen

2.2 Elf ambities voor de openbare ruimte

De elf ambities laten zien hoe de openbare ruimte bijdraagt aan deze zes Zaanse opgaven. Het werken vanuit deze 11 ambities helpt om te komen tot een passende balans in de openbare ruimte, waarbij de mens centraal staat. Waar voldoende aandacht is voor water, groen, gezondheid, ontmoeten en verblijven.

Er wordt niet uitgegaan van een sectoraal perspectief op de openbare ruimte. De 'Ontwerpaanpak Openbare Ruimte' is een integrale ontwerpmethode, waarbij alle 11 ambities voor de openbare ruimte aan bod komen. Zo zorgen we ervoor dat de ruimtelijke projecten altijd aansluiten op de zes Zaanse opgaven.

De uitdaging is om samen tot een integrale afweging te komen binnen deze ambities om vervolgens toekomstbestendige keuzes te kunnen maken voor de openbare ruimte. Het werken en denken vanuit deze 11 ambities helpt bij dit proces en bij dit gesprek. Later in deze ontwerpaanpak bespreken we hoe we met deze 11 ambities aan de slag gaan in 3 stappen. Hierbij maken we eerst een waardering voor de huidige situatie (stap 1), dan gaan we wegen, keuzes maken en ambities bepalen voor de toekomst (stap 2) en pas daarna stellen we een integraal ontwerp op (stap 3).

KLIMAATNEUTRAAL EN CIRCULAIR

- De inrichting van de openbare ruimte speelt in op ontwikkelingen van de circulaire economie en accommodeert bijvoorbeeld nieuwe vormen van afvalscheiding en inzameling.
- Materiaalgebruik is klimaatneutraal en circulair. Dit begint bij het toepassen van zo weinig mogelijk materiaal, gevolgd door het toepassen van materiaal met een lange levensduur (materiaal dat mooi veroudert) en vervolgens het toepassen van materiaal dat klimaatneutraal geproduceerd en gerecycled wordt.

GROEN EN KLIMAATADAPTIEF

- De inrichting van de openbare ruimte is koel en voorkomt hittestress. Dit vertaalt zich naar: minimaal verhard, voorzien van schaduw en dus van bomen (streven naar 20% kroonbedekking) en iedereen heeft binnen een straal van 300 meter toegang tot een koele, groene plek van formaat.
- De inrichting van de openbare ruimte voorkomt wateroverlast, met name bij piekbuien. Dit begint bij het vasthouden van hemelwater in de openbare ruimte, gevolgd door het infiltreren van water indien de grondwaterstand het toe laat (alleen in opgehoogde wijken), gevolgd door afvoeren naar het oppervlaktewater en alleen indien niet anders mogelijk afvoeren naar het riool.
- Vergroot de hoeveelheid oppervlaktewater. Bij voorkeur op plekken waar dit vanuit historie passend is.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT

- De inrichting van de openbare ruimte versterkt de biodiversiteit in de stad.
- Daar waar stad en land elkaar raken is er zicht op het landschap en vloeit de waterlandse natuur de stad in.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte worden de kansen voor het versterken van watergebonden soorten, land gebonden soorten en gebouwgebonden soorten verkend.

RUIMTE VOOR VERBLIJVEN, ONTMOETEN EN BELEVEN

- Elke buurt biedt plekken voor verblijven, ontmoeten en beleven.
- Ruimte voor verblijven, ontmoeten en beleven zijn te vinden op plekken waar rust of reuring is: in het groen én op het plein.
- Voorzie in plekken voor verblijven, ontmoeten en beleven waar toch al veel mensen komen, zoals school, supermarkt, winkelgebied, markt, religieus gebouw, buurthuis of medisch centrum.
- Op zoek naar een passende balans tussen stromen en verblijven.

RUIMTE VOOR ECONOMIE EN TOERISME

- Goede bereikbaarheid van en parkeergelegenheid voor alle modaliteiten bij winkelgebieden.
- Goede toegankelijkheid en verblijfskwaliteit die uitnodigen tot ontmoeten en langer verblijven in winkelgebieden.
- Identiteitvolle en boeiende routes tussen toeristische bestemmingen en stations of haltes en parkeerplaatsen en toeristische bestemmingen.
- Identiteitvolle inrichting van de omgeving van toeristische bestemmingen, zodat toeristen uitgenodigd worden langer in Zaanstad te verblijven en de stad te bezoeken.
- Ieder gebied heeft recht op een goed centrum dat vooral voor voetgangers en fietsers goed toegankelijk is vanuit de buurt.

TOEKOMSTBESTENDIGE MOBILITEIT OP MAAT

- De inrichting van de openbare ruimte sluit aan bij het Zaans Mobiliteitsplan. Dit plan kent een gebiedsindeling die aangeeft welke gebruiker(s) waar het primaat hebben.
- De inrichting van de openbare ruimte nodigt uit tot wandelen, fietsen en gebruik van het openbaar vervoer. Wandel- en fietsroutes en stations en haltes zijn comfortabel, veilig en boeiend.
- Waar mogelijk wordt de openbare ruimte als shared space ingericht.

VEILIGE LEEFOMGEVING VOOR IEDEREEN

- Veiligheid voor iedereen gaat verder dan verkeersveiligheid, het betreft ook sociale veiligheid.
- Verblijfs-, sport- en speelplekken in het zicht van routes of woningen.
- Biedt in elke buurt of park minimaal één veilige, goed verlichte langzaam verkeerroute (voor in de avonduren). Door één route te kiezen worden bewegingen geconcentreerd op deze route en kan er een goede balans zijn tussen open en besloten, overzichtelijk en intiem.

GEZONDE LEEFOMGEVING

- De inrichting van de openbare ruimte biedt een gezonde en schone leefomgeving (luchtkwaliteit, waterkwaliteit, bodemkwaliteit, beleving van groen).
- De inrichting van de openbare ruimte draagt bij aan een gezonde leefstijl en nodigt uit tot bewegen en ontspannen: wandelen, fietsen, sporten, ontmoeten en gaat bijvoorbeeld eenzaamheid tegen. Het heeft een positief effect op zowel fysieke- als mentale gezondheid.

VERSTERKEN EIGEN IDENTITEIT

- De inrichting van de openbare ruimte sluit aan bij de karakteristieken van de bouwperiode van de wijk of buurt.
- De inrichting sluit aan bij of reageert op de oorspronkelijke ontwerpen en ontwerpgedachten voor de openbare ruimte. Dit vraagt cultuurhistorisch onderzoek: raadpleeg beschikbare onderzoeken of laat onderzoek doen en hanteer de richtlijnen voor ruimtelijke kwaliteit volgens het document ''Identiteit van Zaanstad, Linten, dijken, paden' mei 2020.

INCLUSIEF EN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

- De inrichting van de openbare ruimte is intergenerationeel en multifunctioneel: iedereen kan mee doen.
- De inrichting van de openbare ruimte en van speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken in het bijzonder sluit aan bij de behoeftes en de leeftijdsopbouw in de buurt.

AFSTEMMEN ONDERGRONDSE EN BOVENGRONDSE SITUATIE

- Drukte in de ondergrond dwingt tot keuzes. Stem tijdig af zodat er bepaald kan worden waar de fysieke leefomgeving ruimte biedt aan ondergrondse groeiruimte voor bomen, ruimte voor de energietransitie en ruimte voor waterberging.
- Bied de condities om het bodemleven te versterken.
- De slappe ondergrond vraagt frequent om ophoging en reparative van bijvoorbeeld gebouwen, fundering en bestrating. Dit is duur. Investeer in duurzame oplossingen met een lange levensduur.

De ontwerpaanpak is een methodiek en geeft hiermee een stappenplan voor de aanpak of vernieuwing in de openbare ruimte. Het geeft integrale handvatten, kaders en inspiratie.

KLIMAATNEUTRAAL EN CIRCULAIR

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

TWEEDE LEVEN LICHTMASTEN

Vrijkomende lichtmasten en armaturen krijgen, indien mogelijk, een tweede leven op een andere locatie

LICHTMASTEN EN ZONNECELLEN

Door het gebruik van zonnecellen zijn er geen kabels nodig. De openbare ruimte wordt met energie van de zon verlicht. Een bewegingssensor en timer zorgt voor besparing van energie.

VOORKOM ONNODIGE VERHARDING

Door minder ruimtes onnodig dicht te straten gebruiken we minder beton en wordt minder CO2 uitgestoten. Ook maakt dit de straten meer klimaatadaptief

WATERDOORLATENDE VERHARDING

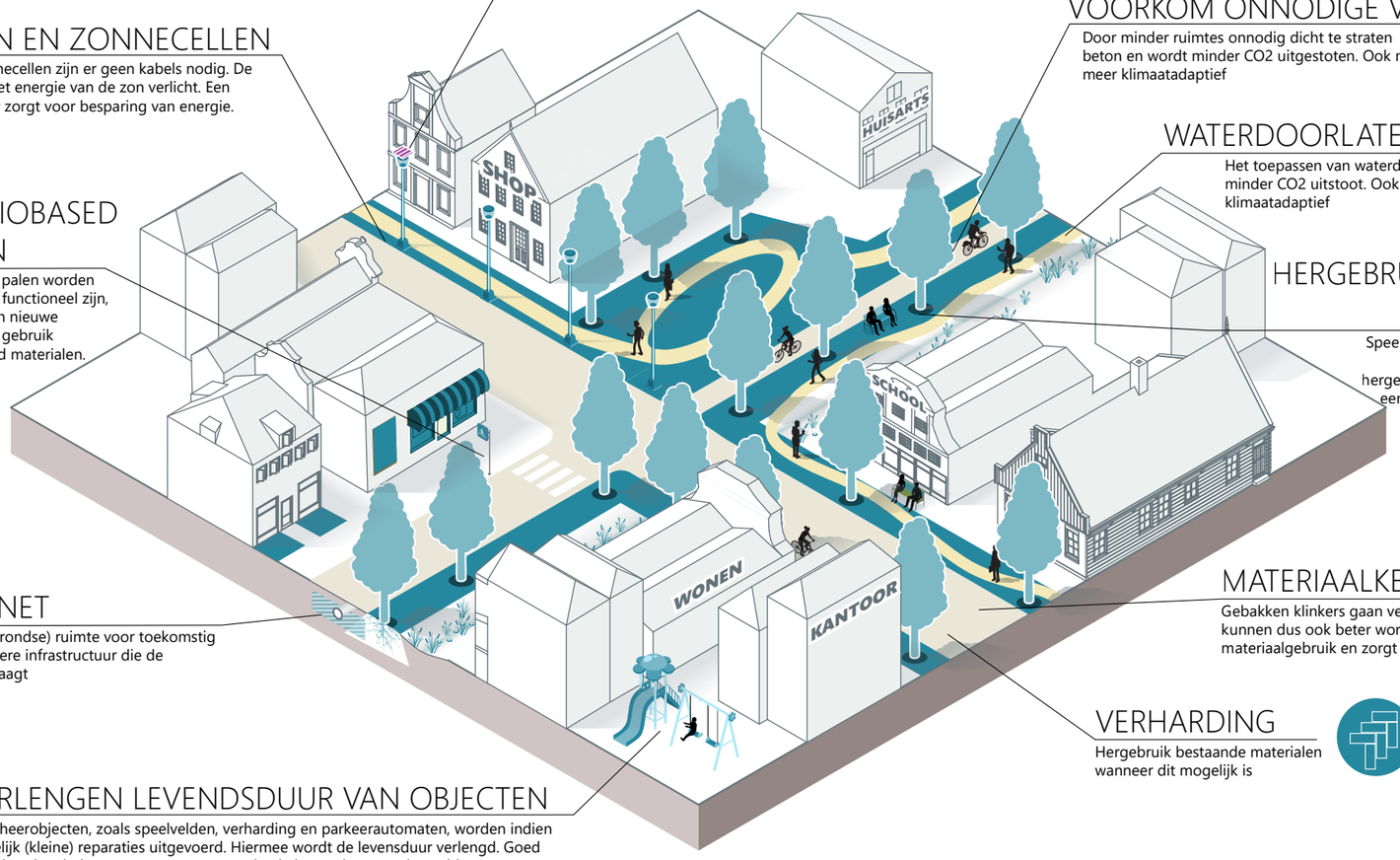
Het toepassen van waterdoorlatende verharding zorgt voor minder CO2 uitstoot. Ook maakt het de straat meer klimaatadaptief

HERGEBRUIK EN BIOBASED VERKEERSBORDEN

Zoveel mogelijk verkeersborden en palen worden hergebruikt. Borden die niet (meer) functioneel zijn, worden verwijderd. Wanneer er toch nieuwe verkeersborden nodig zijn wordt er gebruik gemaakt van natuurlijke of biobased materialen.

HERGEBRUIK SPEELTOESTELLEN EN STRAATMEUBILAIR

Speeltoestellen en straatmeubilair, zoals banken, fietsenstallingen en prullenbakken, worden hergebruikt wanneer ze ergens vrijkomen en nog een voldoende technische levensduur hebben.

WARMTENET

Reserveer (ondergrondse) ruimte voor toekomstig warmtenet en andere infrastructuur die de energietransitie vraagt

MATERIAALKEUZE VERHARDING

Gebakken klinkers gaan veel langer mee dan betontegels en kunnen dus ook beter worden hergebruikt. Dit bespaart materiaalgebruik en zorgt voor minder CO2 uitstoot.

VERHARDING

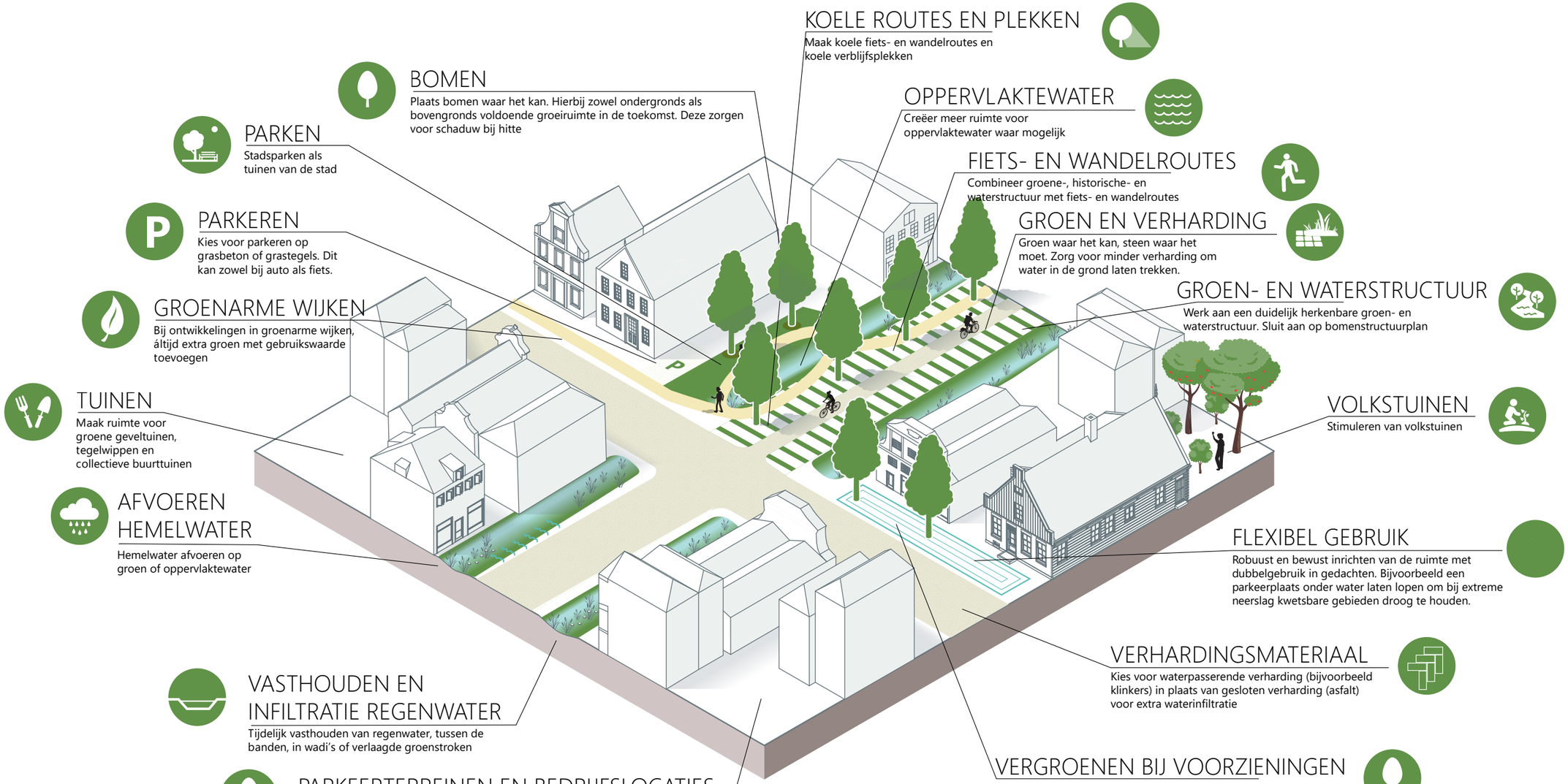
Hergebruik bestaande materialen wanneer dit mogelijk is

VERLENGEN LEVENDSDUUR VAN OBJECTEN

Bij beheerobjecten, zoals speelvelden, verharding en parkeerautomaten, worden indien mogelijk (kleine) reparaties uitgevoerd. Hiermee wordt de levensduur verlengd. Goed onderhoud en beheer zorgen voor een optimale levensduur van deze objecten.

GROEN EN KLIMAATADAPTIEF

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

KOELE ROUTES EN PLEKKEN
Maak koele fiets- en wandelroutes en koele verblijfsplekken

BOMEN
Plaats bomen waar het kan. Hierbij zowel ondergronds als bovengronds voldoende groeiruimte in de toekomst. Deze zorgen voor schaduw bij hitte

OPPERVLAKTEWATER
Creëer meer ruimte voor oppervlaktewater waar mogelijk

PARKEN
Stadsparken als tuinen van de stad

FIETS- EN WANDELROUTES
Combineer groene-, historische- en waterstructuur met fiets- en wandelroutes

PARKEREN
Kies voor parkeren op grasbeton of grastegels. Dit kan zowel bij auto als fiets.

GROEN EN VERHARDING
Groen waar het kan, steen waar het moet. Zorg voor minder verharding om water in de grond laten trekken.

GROENARME WIJKEN
Bij ontwikkelingen in groenarme wijken, áltijd extra groen met gebruikswaarde toevoegen

GROEN- EN WATERSTRUCTUUR
Werk aan een duidelijk herkenbare groen- en waterstructuur. Sluit aan op bomenstructuurplan

TUINEN
Maak ruimte voor groene geveltuinen, tegelwippen en collectieve buurttuinen

VOLKSTUINEN
Stimuleren van volkstuinen

AFVOEREN HEMELWATER
Hemelwater afvoeren op groen of oppervlaktewater

FLEXIBEL GEBRUIK
Robuust en bewust inrichten van de ruimte met dubbelgebruik in gedachten. Bijvoorbeeld een parkeerplaats onder water laten lopen om bij extreme neerslag kwetsbare gebieden droog te houden.

VERHARDINGSMATERIAAL
Kies voor waterpasserende verharding (bijvoorbeeld klinkers) in plaats van gesloten verharding (asfalt) voor extra waterinfiltratie

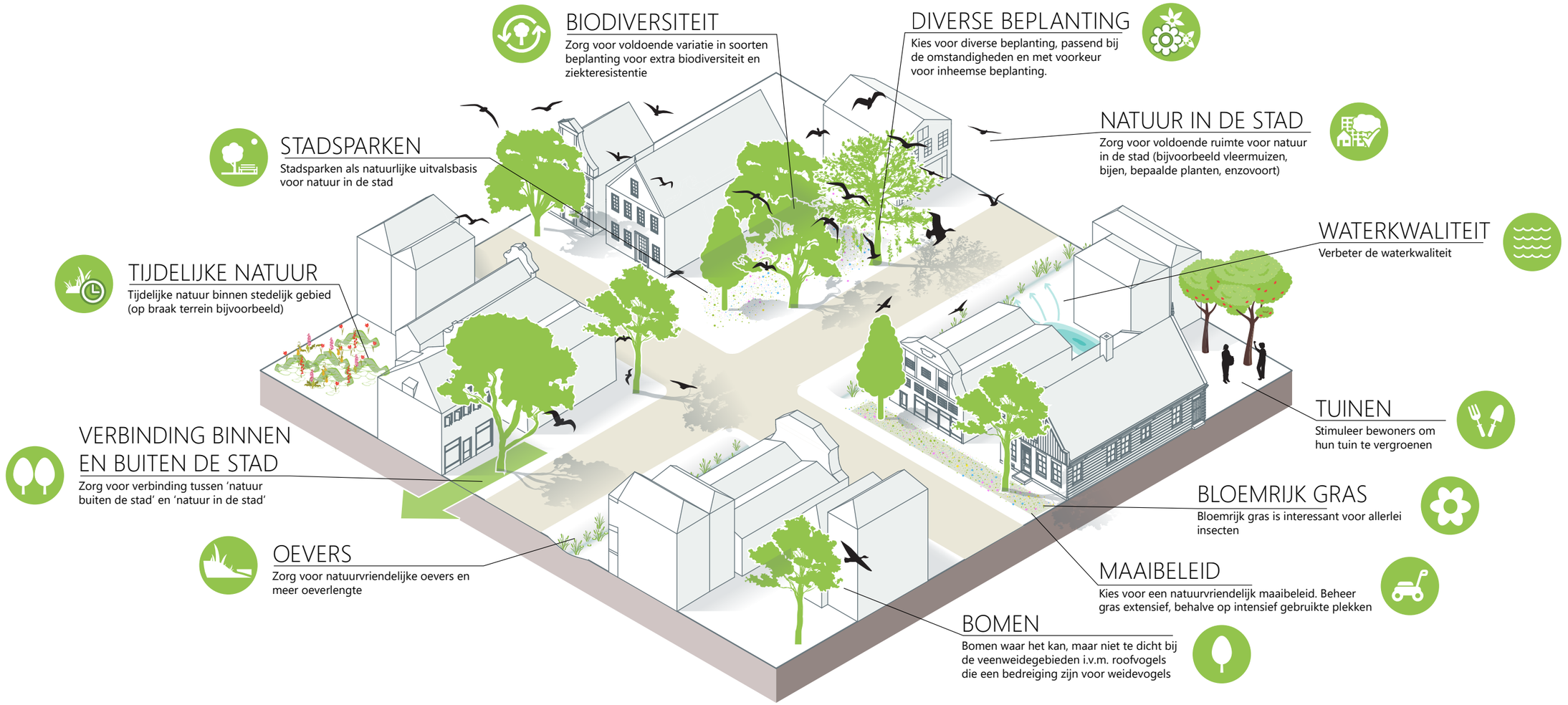
VASTHOUDEN EN INFILTRATIE REGENWATER
Tijdelijk vasthouden van regenwater, tussen de banden, in wadi's of verlaagde groenstroken

VERGROENEN BIJ VOORZIENINGEN
Vergroenen van de openbare ruimte rond scholen, buurtpleinen, winkelcentra en verzorgingslocaties

PARKEERTERREINEN EN BEDRIJFSLOCATIES
Groene inpassing van parkeerterreinen en bedrijfslocaties

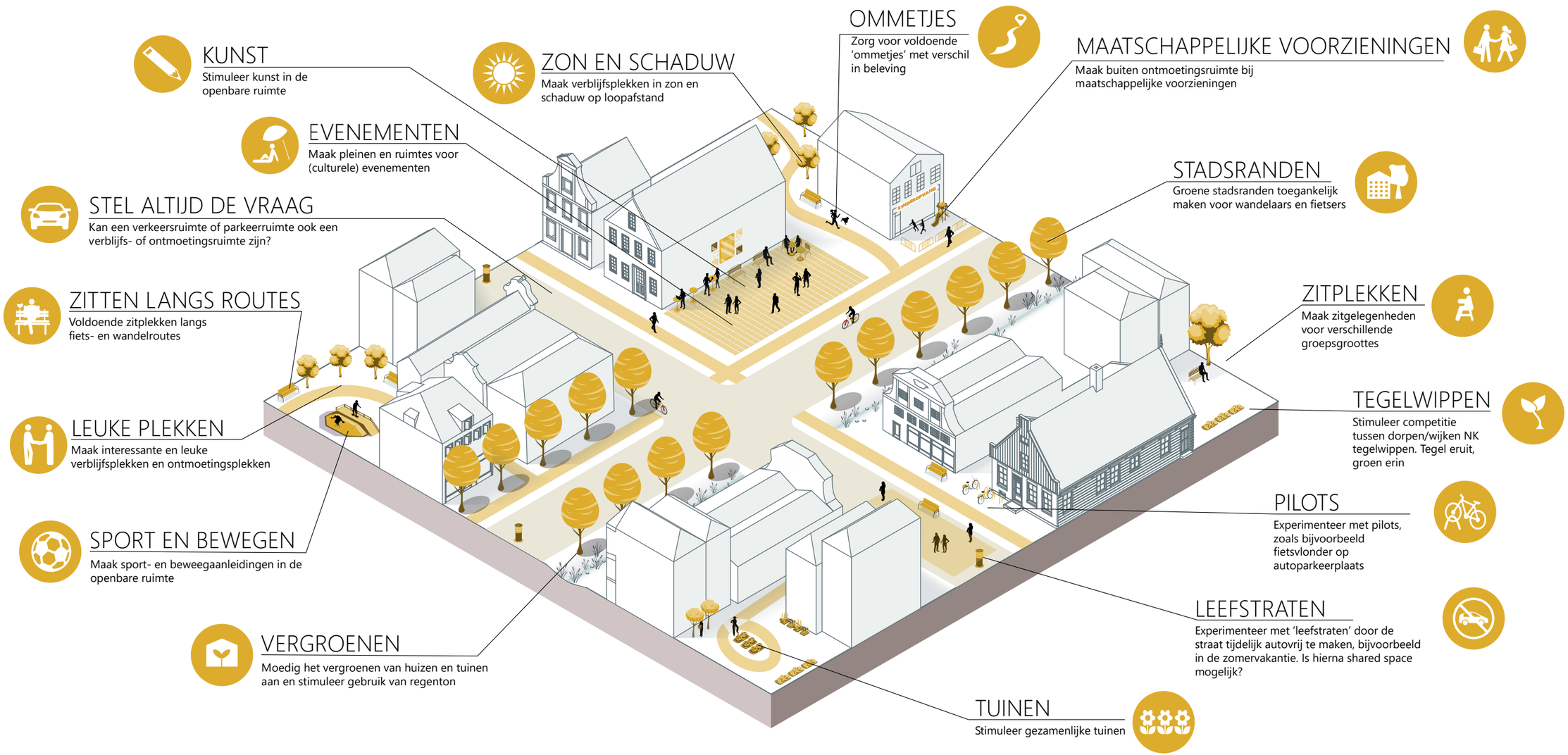
NATUUR EN BIODIVERSITEIT

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

RUIMTE VOOR VERBLIJVEN, ONTMOETEN EN BELEVEN

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

KUNST
Stimuleer kunst in de openbare ruimte

ZON EN SCHADUW
Maak verblijfsplekken in zon en schaduw op loopafstand

OMMETJES
Zorg voor voldoende ‘ommetjes’ met verschil in beleving

MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN
Maak buiten ontmoetingsruimte bij maatschappelijke voorzieningen

EVENEMENTEN
Maak pleinen en ruimtes voor (culturele) evenementen

STADSRANDEN
Groene stadsranden toegankelijk maken voor wandelaars en fietsers

STEL ALTIJD DE VRAAG
Kan een verkeersruimte of parkeerruimte ook een verblijfs- of ontmoetingsruimte zijn?

ZITPLEKKEN
Maak zitgelegenheden voor verschillende groepsgroottes

ZITTEN LANGS ROUTES
Voldoende zitplekken langs fiets- en wandelroutes

TEGELWIPPEN
Stimuleer competitie tussen dorpen/wijken NK tegelwippen. Tegel eruit, groen erin

LEUKE PLEKKEN
Maak interessante en leuke verblijfsplekken en ontmoetingsplekken

PILOTS
Experimenteer met pilots, zoals bijvoorbeeld fietsvlonder op autoparkeerplaats

SPORT EN BEWEGEN
Maak sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte

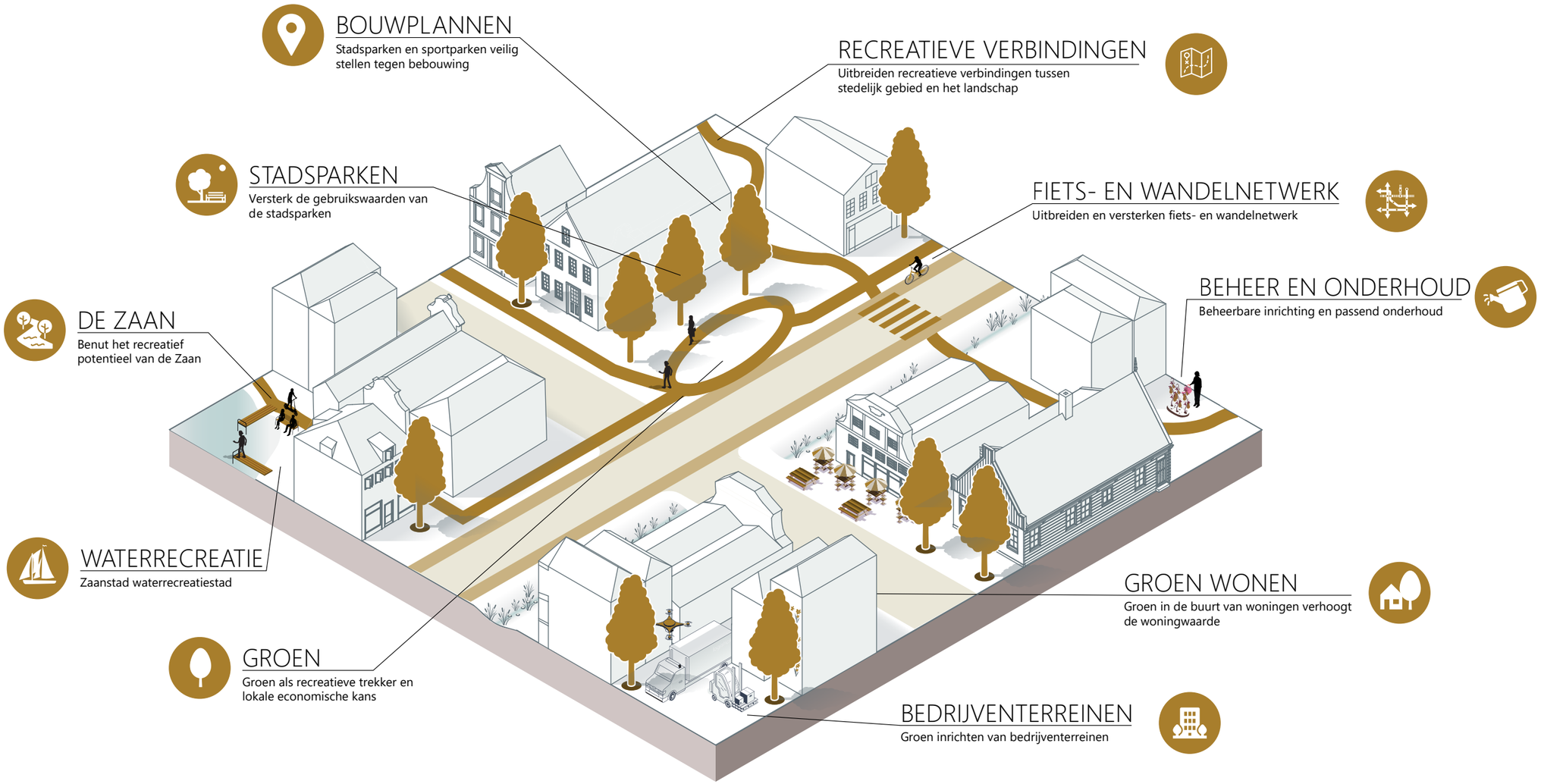
LEEFSTRATEN
Experimenteer met ‘leefstraten’ door de straat tijdelijk autovrij te maken, bijvoorbeeld in de zomervakantie. Is hierna shared space mogelijk?

VERGROENEN
Moedig het vergroenen van huizen en tuinen aan en stimuleer gebruik van regenton

TUINEN
Stimuleer gezamenlijke tuinen

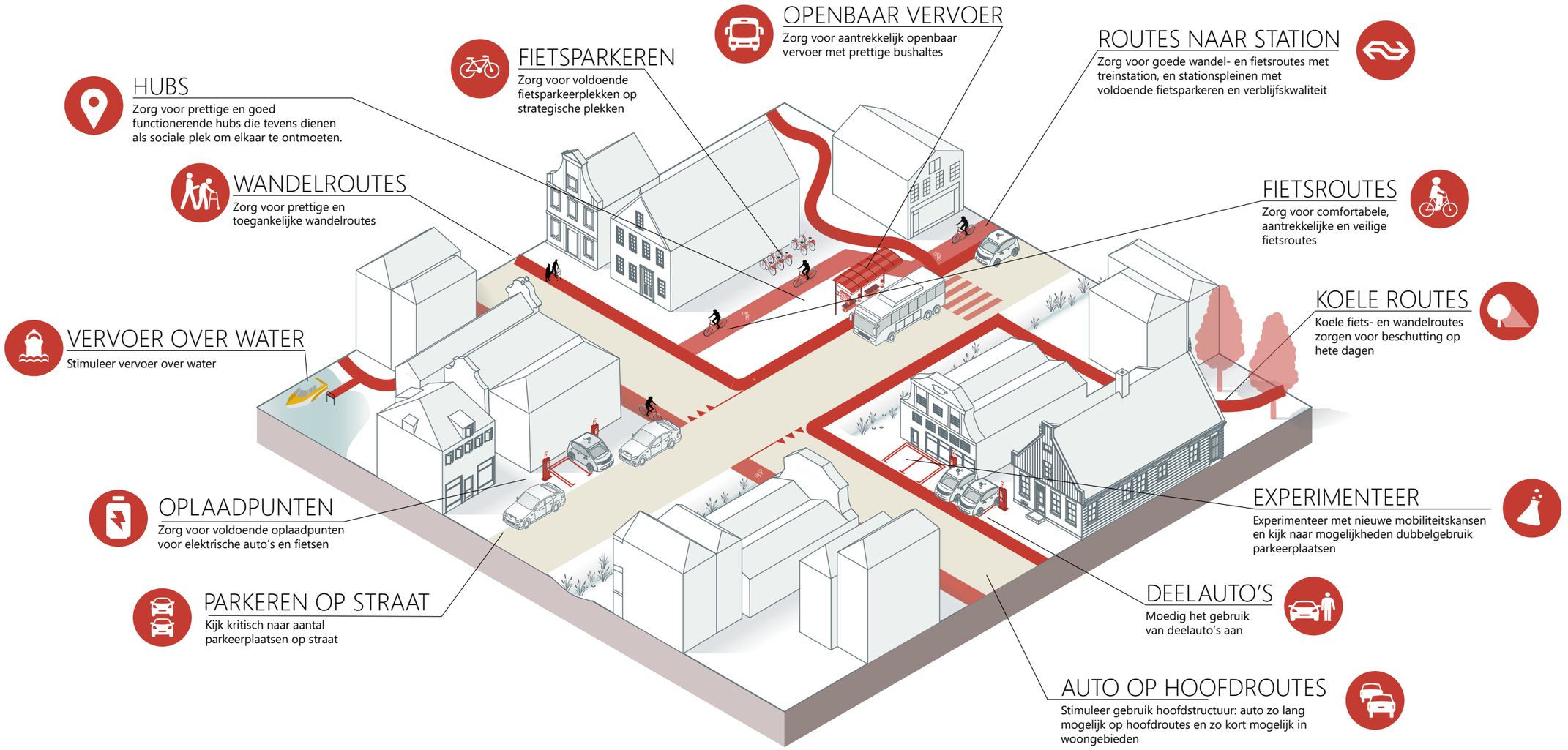
RUIMTE VOOR ECONOMIE EN TOERISME

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

TOEKOMSTBESTENDIGE MOBILITEIT OP MAAT

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

HUBS
Zorg voor prettige en goed functionerende hubs die tevens dienen als sociale plek om elkaar te ontmoeten.

FIETSPARKEREN
Zorg voor voldoende fietsparkeerplekken op strategische plekken

OPENBAAR VERVOER
Zorg voor aantrekkelijk openbaar vervoer met prettige bushaltes

ROUTES NAAR STATION
Zorg voor goede wandel- en fietsroutes met treinstation, en stationspleinen met voldoende fietsparkeren en verblijfskwaliteit

WANDELROUTES
Zorg voor prettige en toegankelijke wandelroutes

FIETSROUTES
Zorg voor comfortabele, aantrekkelijke en veilige fietsroutes

KOELE ROUTES
Koele fiets- en wandelroutes zorgen voor beschutting op hete dagen

VERVOER OVER WATER
Stimuleer vervoer over water

OPLAADPUNTEN
Zorg voor voldoende oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen

EXPERIMENTEER
Experimenteer met nieuwe mobiliteitskansen en kijk naar mogelijkheden dubbelgebruik parkeerplaatsen

PARKEREN OP STRAAT
Kijk kritisch naar aantal parkeerplaatsen op straat

DEELAUTO'S
Moedig het gebruik van deelauto's aan

AUTO OP HOOFDROUTES
Stimuleer gebruik hoofdstructuur: auto zo lang mogelijk op hoofdroutes en zo kort mogelijk in woongebieden

VEILIGE LEEFOMGEVING VOOR IEDEREEN

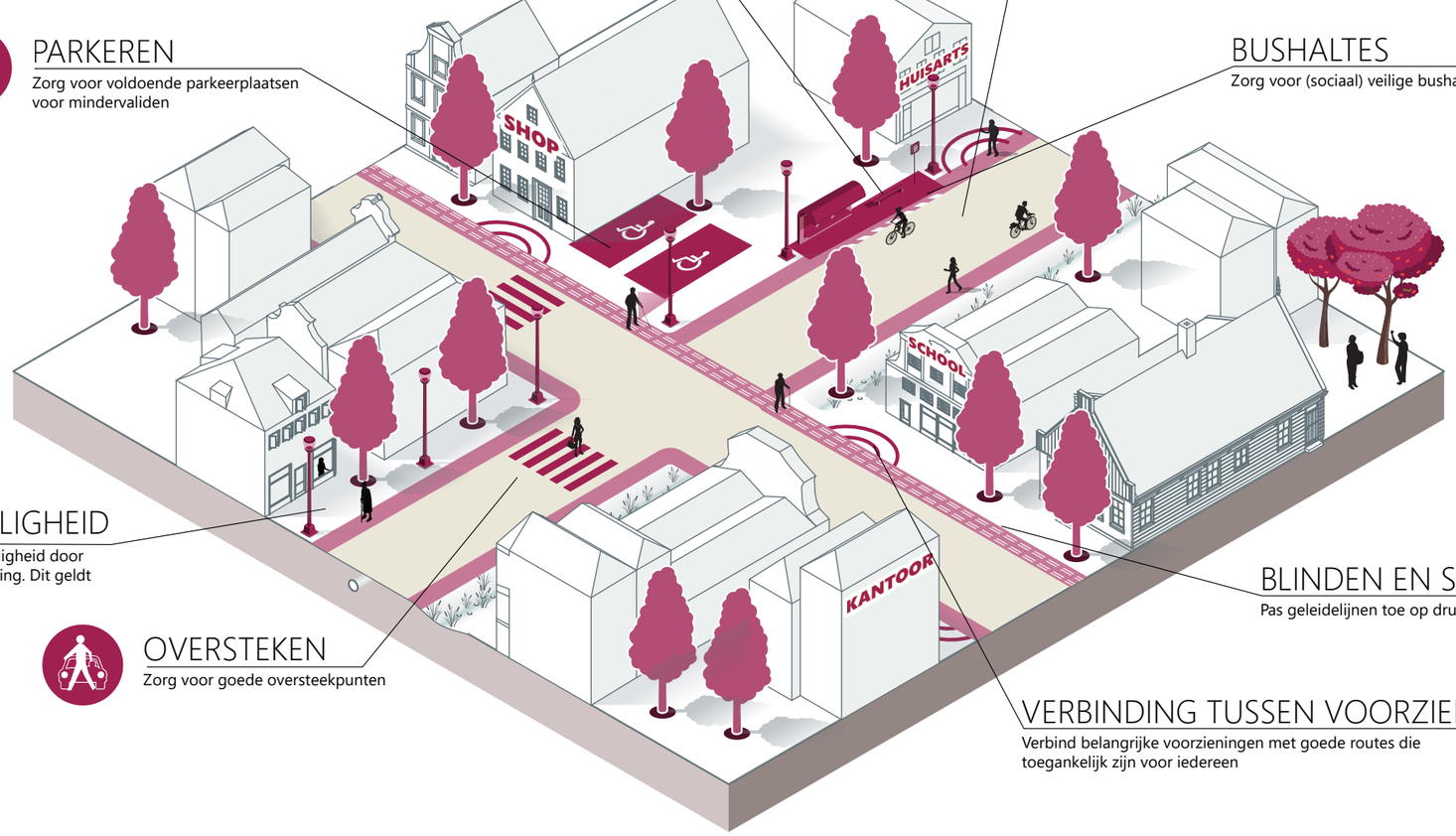
MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

OBSTAKELS
Voorkom fysieke obstakels en hoogteverschillen op wandelroutes en bestemmingen in de openbare ruimte. Groepeer hierbij de inrichtingselementen.

FIETS- EN WANDELROUTES
Maak directe en veilige fiets/wandelroutes naar scholen en andere voorzieningen

PARKEREN
Zorg voor voldoende parkeerplaatsen voor mindervaliden

BUSHALTES
Zorg voor (sociaal) veilige bushaltes

SOCIALE VEILIGHEID
Vergroot de (sociale) veiligheid door zichtbaarheid en verlichting. Dit geldt voor routes en plekken.

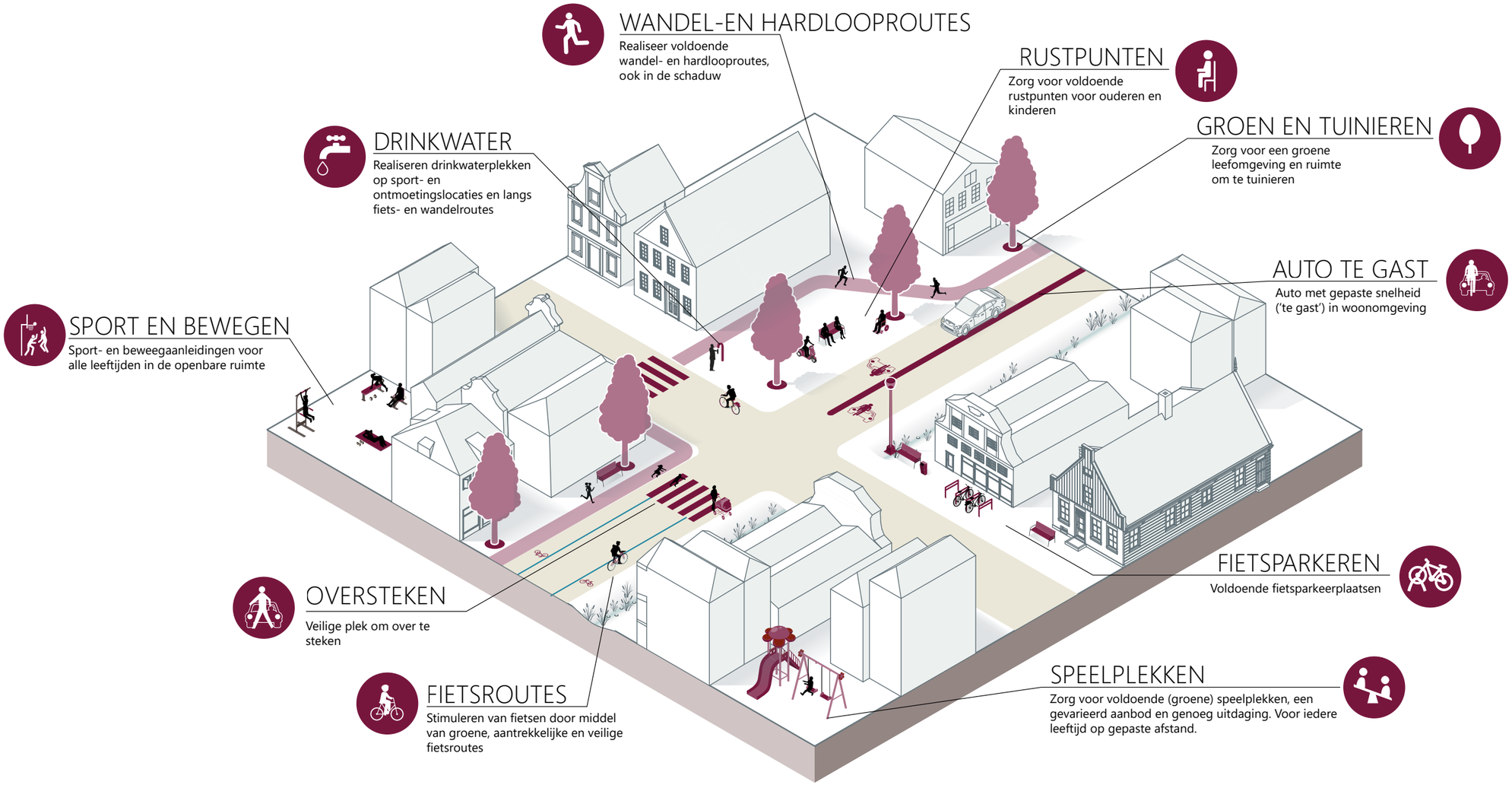
BLINDEN EN SLECHTZIENDEN
Pas geleidelijnen toe op drukke plekken en routes

OVERSTEKEN
Zorg voor goede oversteekpunten

VERBINDING TUSSEN VOORZIENINGEN
Verbind belangrijke voorzieningen met goede routes die toegankelijk zijn voor iedereen

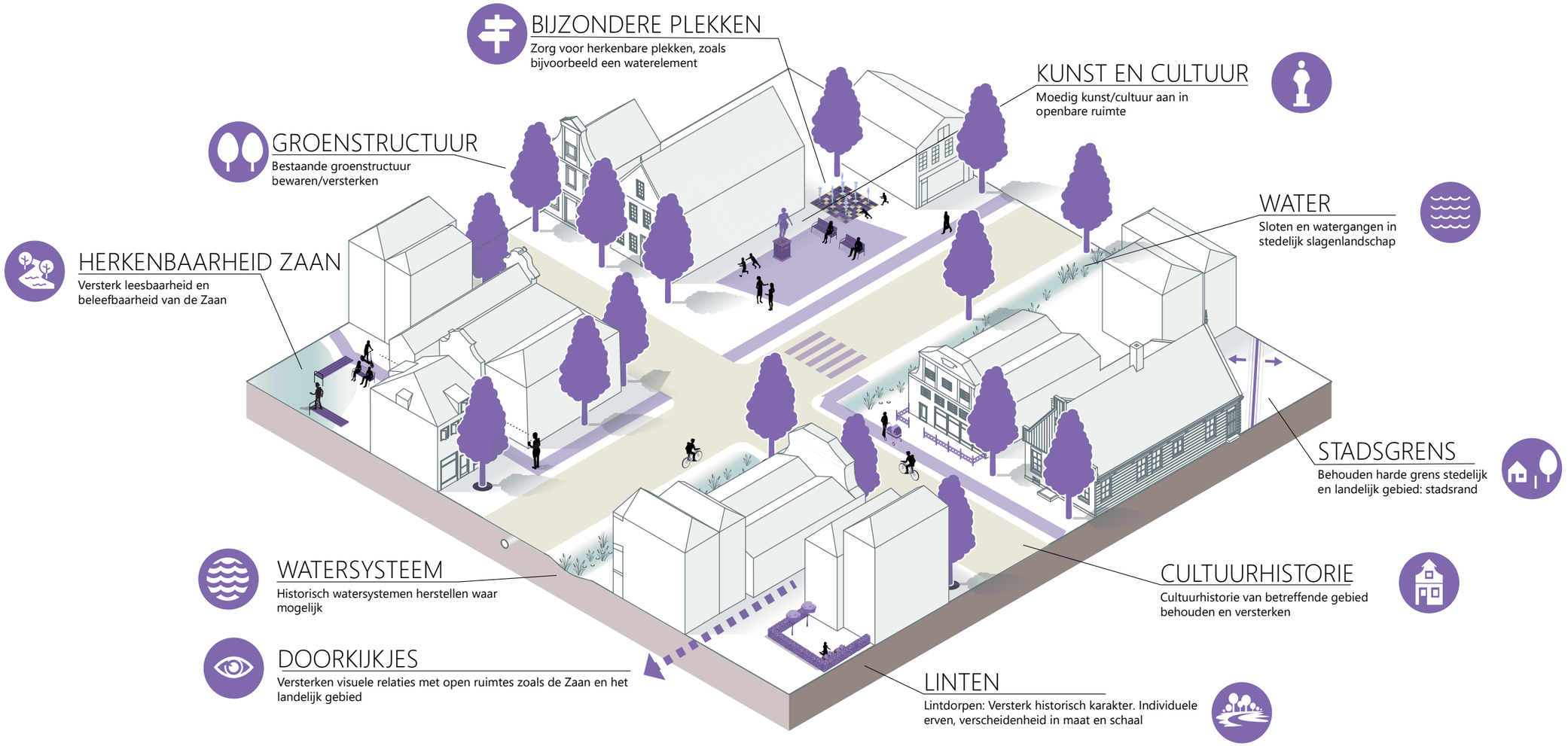
GEZONDE LEEFOMGEVING

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

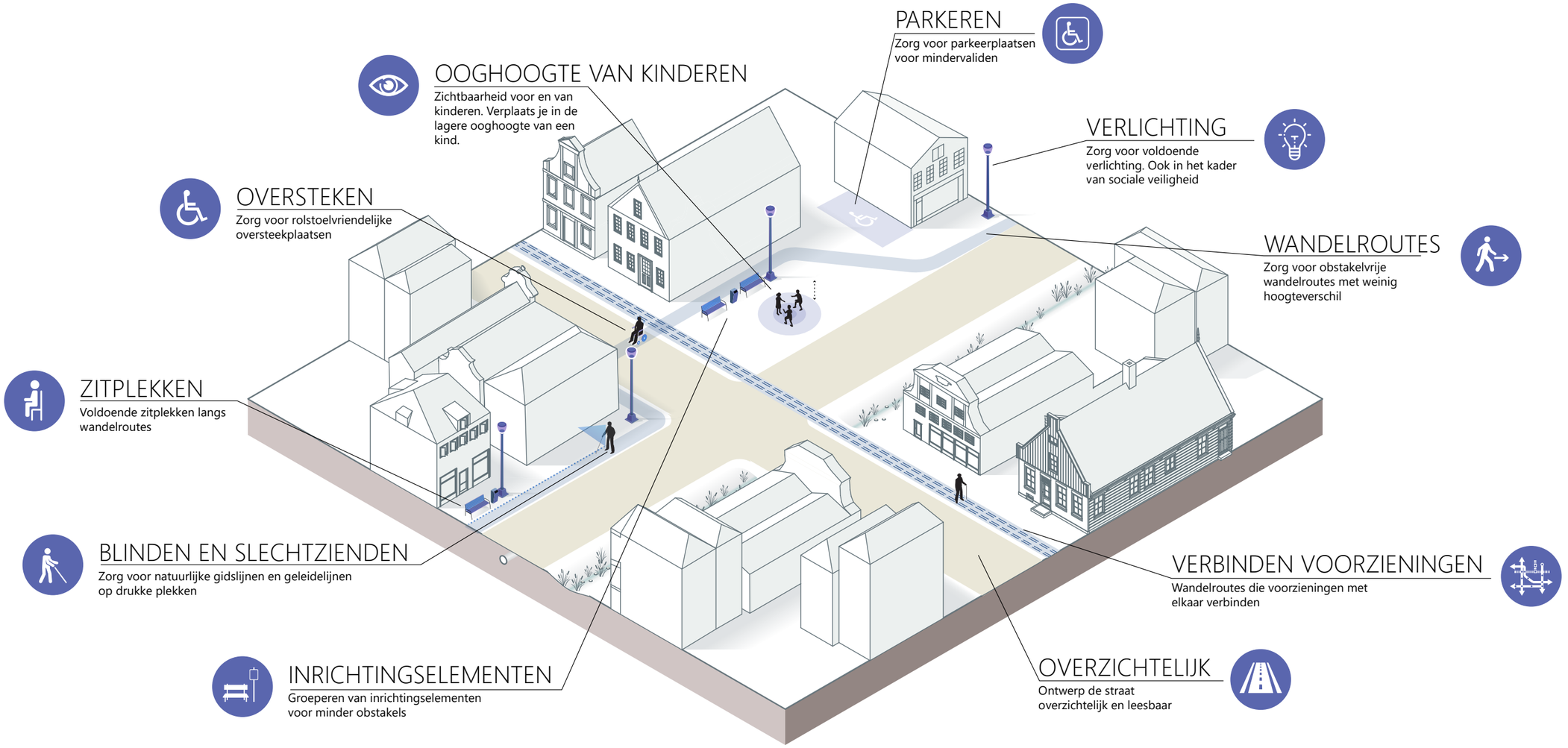
VERSTERKEN EIGEN IDENTITEIT

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

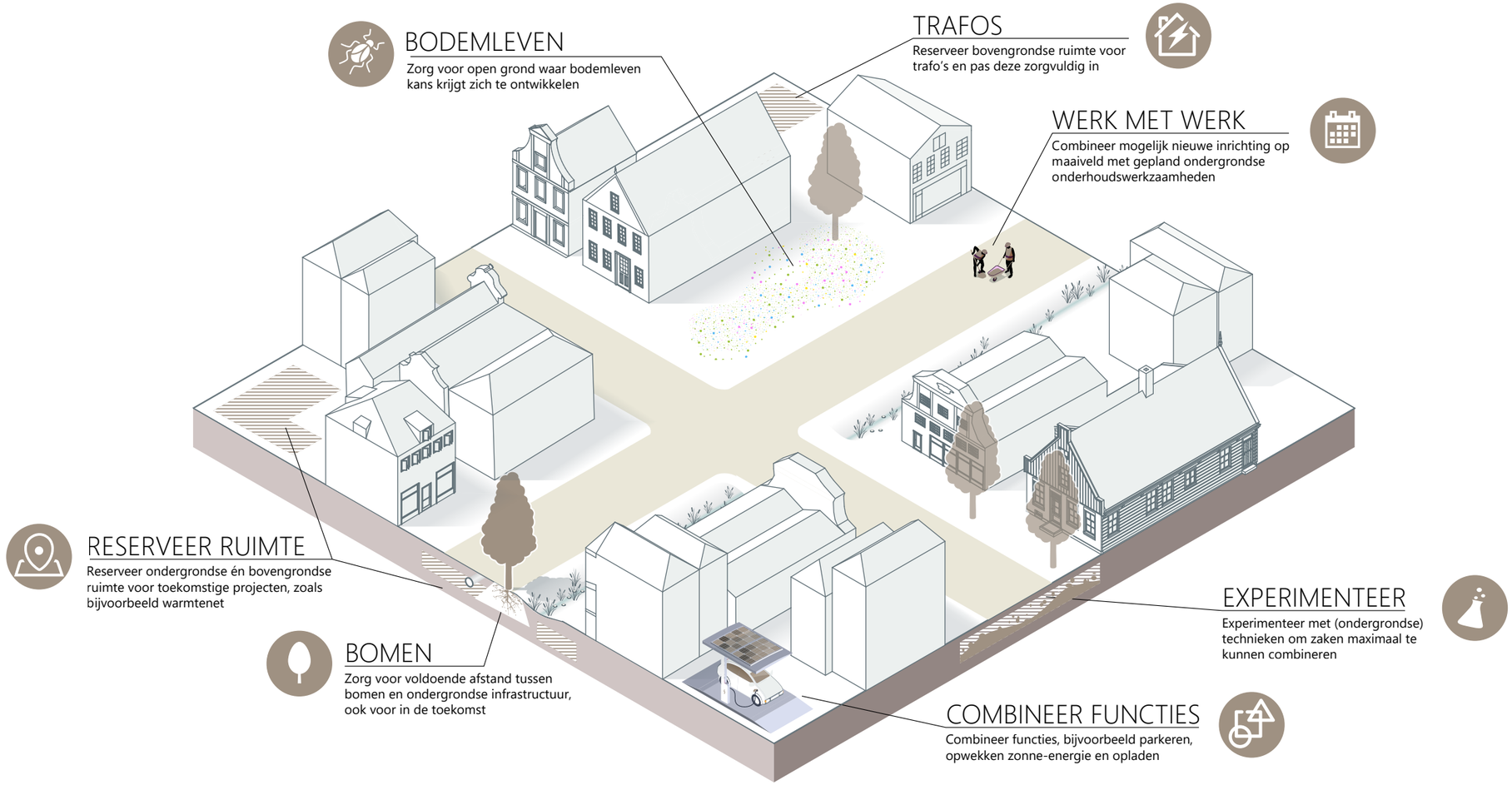
INCLUSIEF EN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

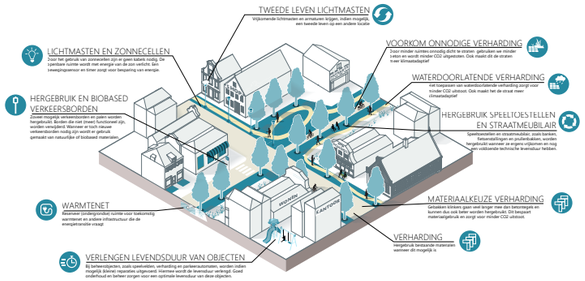

AFSTEMMEN ONDERGRONDSE EN BOVENGRONDSE SITUATIE

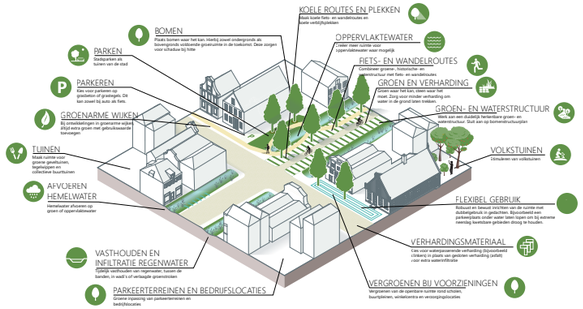
MOGELIJKE ONTWERPPRINCIPES

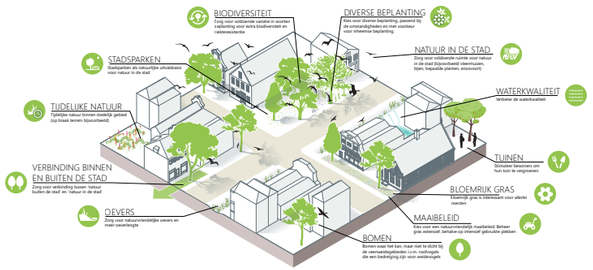
KLIMAATNEUTRAAL EN CIRCULAIR

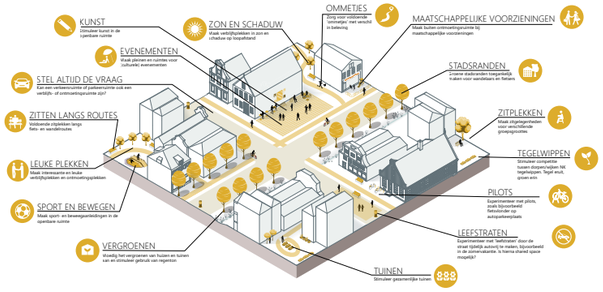
GROEN EN KLIMAATADAPTIEF

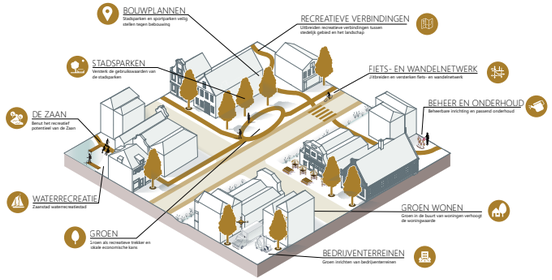
NATUUR EN BIODIVERSITEIT

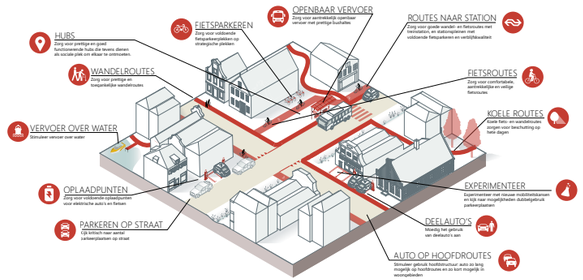
RUIMTE VOOR VERBLIJVEN, ONTMOETEN EN BELEVEN

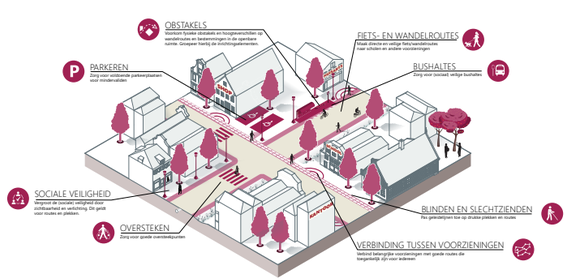
RUIMTE VOOR ECONOMIE EN TOERISME

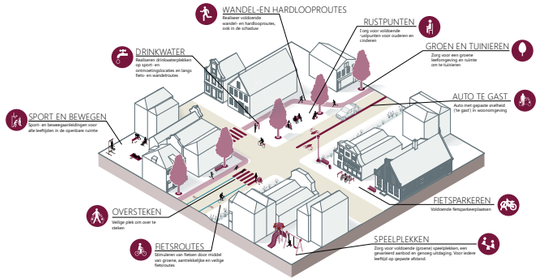
TOEKOMSTBESTENDIGE MOBILITEIT OP MAAT

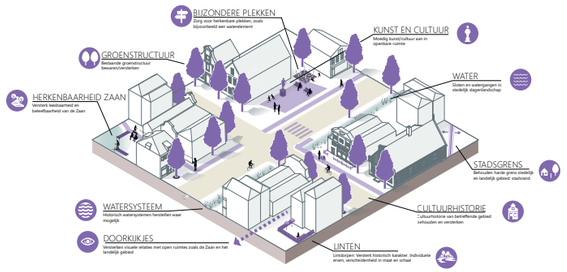
VEILIGE LEEFOMGEVING VOOR IEDEREEN

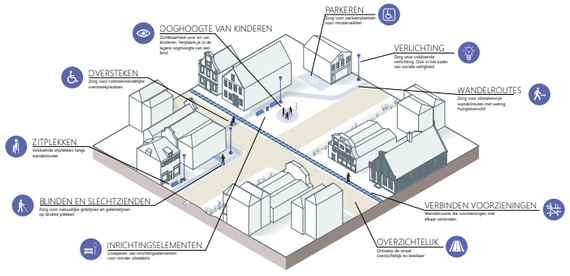
GEZONDE LEEFOMGEVING

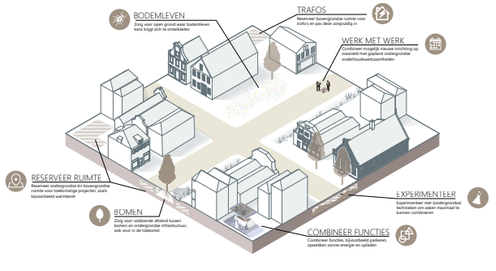
VERSTERKEN EIGEN IDENTITEIT

INCLUSIEF EN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

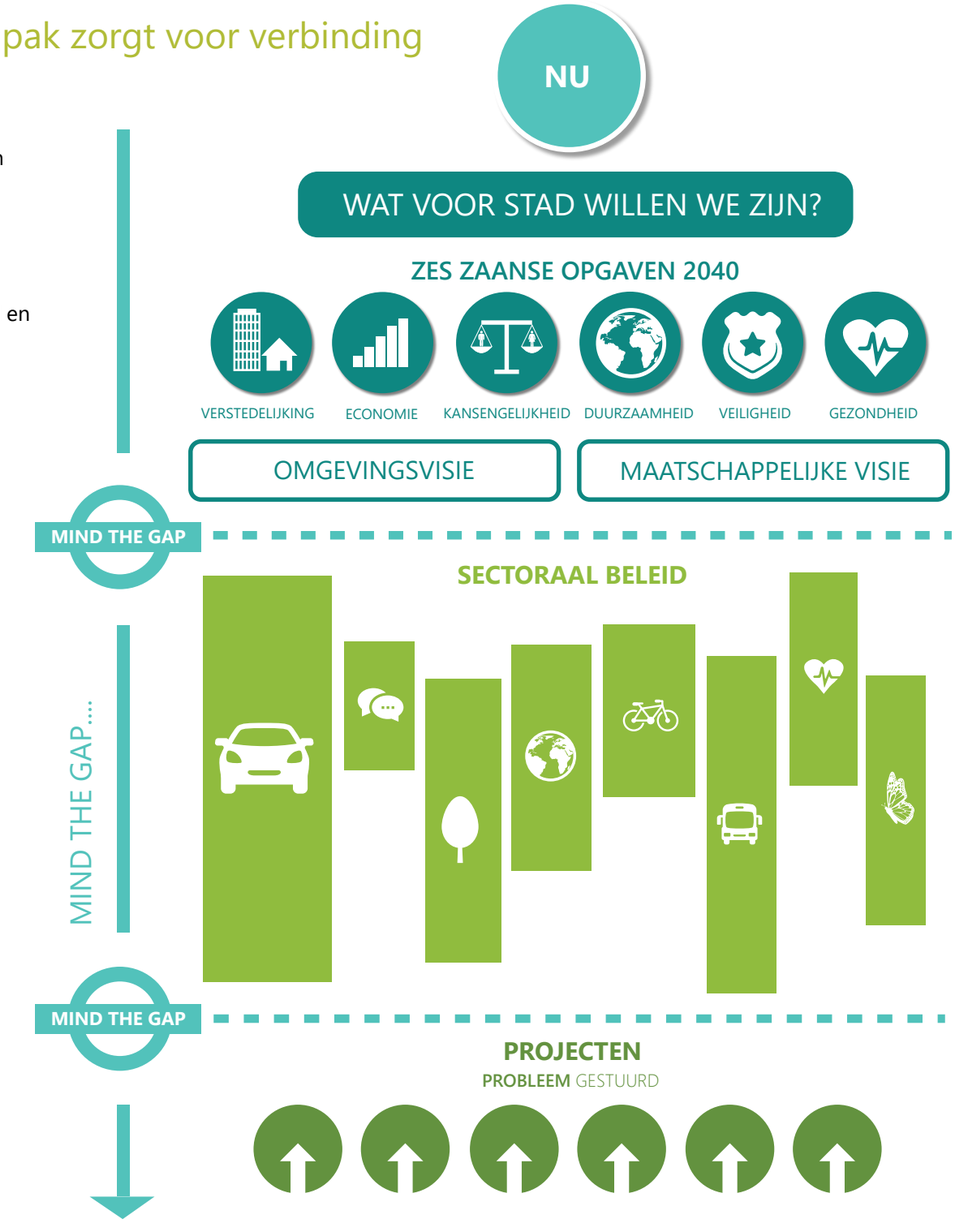

AFSTEMMEN ONDERGRONDSE EN BOVENGRONDSE SITUATIE

2.4 De ontwerpaanpak zorgt voor verbinding

De ontwerpaanpak zorgt voor verbinding tussen visieniveau, beleidsniveau en projectniveau. En tussen verschillende werkvelden: van klimaat tot parkeren en van gezondheid tot biodiversiteit. Het zorgt zo voor verbinding tussen schaalniveaus van de stad, voor verbinding tussen sectoraal beleid en voor verbinding tussen mensen.

NU

VISIE NIVEAU

Onvoldoende verbinding tussen visie en projecten

NU
We zien te weinig relatie tussen visie (wat is onze ambitie'?), het beleid (hoe gaan we deze doelen bereiken?) en de projecten (wat zien we terug op straat?)

BELEIDSNIVEAU

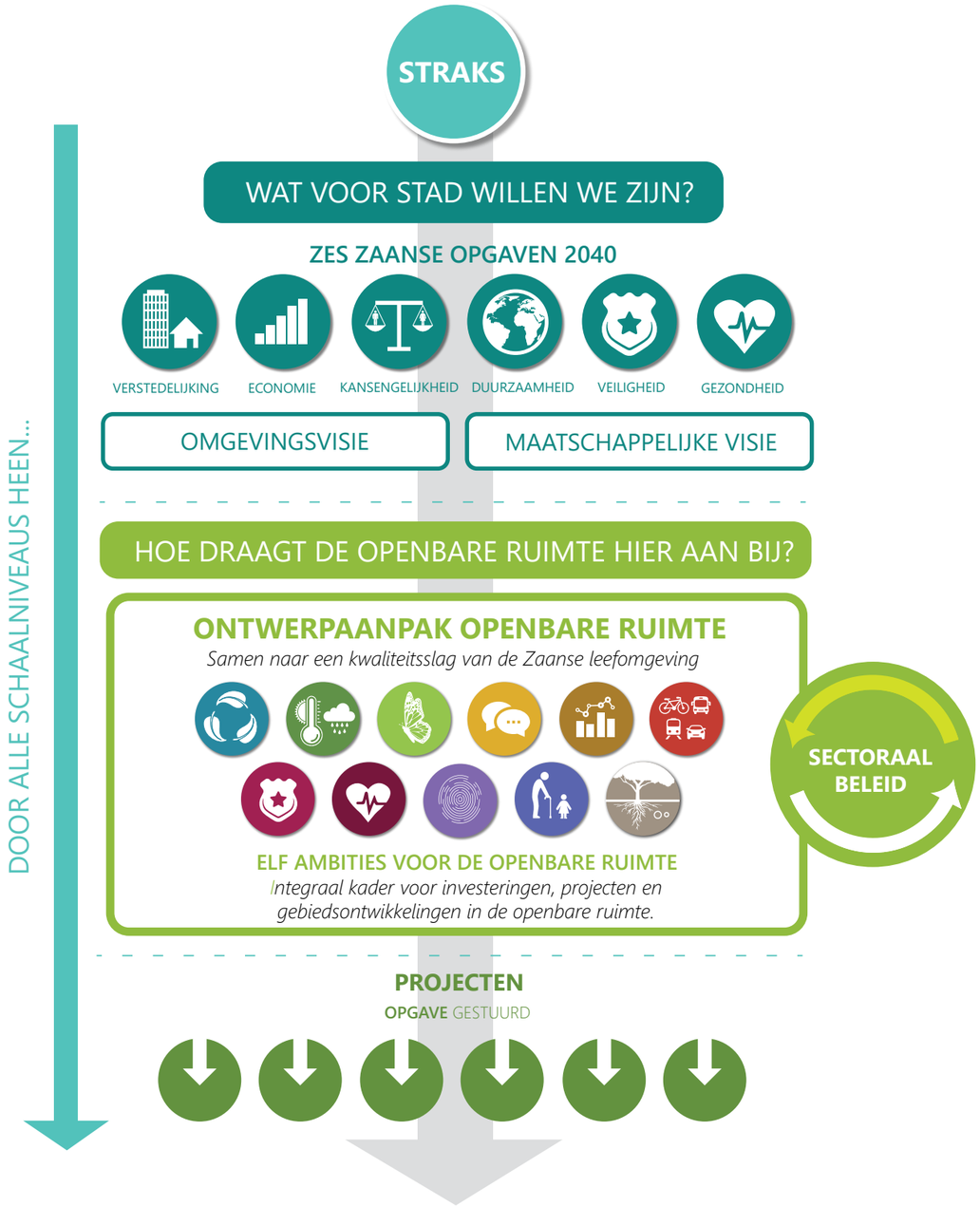
Te sectoraal: een intergrale visie ontbreekt

NU
We zien een variatie binnen bestaand beleid. Bepaald beleid is ver uitgewerkt met kaarten en is zelfs vastgesteld in de gemeenteraad. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Zaans Mobiliteitsplan. Ander beleid staat weer meer in de kinderschoenen en verdient nog extra aandacht. Ook zien we onvoldoende samenhang en afstemming tussen bestaand sectoraal beleid. Waar versterkt het elkaar, waar is synergie? Waar is strijdigheid? Een integrale visie op toekomstige openbare ruimte van de stad ontbreekt

PROJECTNIVEAU

Projecten te vaak 'probleem gestuurd' aangepakt

NU
We zien dat bestaand (vastgesteld) beleid niet altijd voldoende toegepast wordt bij projecten in de praktijk. Er wordt bij projecten te vaak 'probleem gestuurd' gewerkt. 'Wat is het probleem? Dan lossen we dat op.' Dit zorgt er voor dat we de Zes Zaanse Opgaven onvoldoende terug zien in de openbare ruimte en dat er te veel wordt gehandeld uit de waan van de dag.

STRAKS

VISIE NIVEAU

Zorgt voor verbinding tussen strategie en straat

STRAKS
De 'Ontwerpaanpak Openbare Ruimte' zorgt voor een vertaling van de visie (De Zes Zaanse Opgaven) naar de projecten op straat. Het zorgt voor een koppeling tussen de verschillende schaalniveaus.

BELEIDSNIVEAU

Van sectoraal naar integraal

STRAKS
De 'Ontwerpaanpak Openbare Ruimte' zorgt voor een integrale blik op onze leefomgeving. Het laat zien waar beleid elkaar versterkt, denk bijvoorbeeld aan een bomenstructuur en een fietsroute om zo koele fietsroutes te maken. En het laat zien waar strijdigheid is en er keuzes gemaakt moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan alle wensen die we vaak hebben voor een smal straatprofiel tussen twee gevels. We willen graag ruimte voor auto, parkeren, fiets, voetganger, toegankelijkheid, groen, bomen, enzovoort. De ontwerpaanpak geeft een weging van ambities en helpt om keuzes te maken bij de inrichting van deze ruimte.

PROJECTNIVEAU

Van 'probleem gestuurd' naar 'opgave gestuurd'

STRAKS
De 'Ontwerpaanpak Openbare Ruimte' zorgt ervoor dat er bij projecten meer opgave gestuurd gewerkt wordt. Het laat duidelijk zien welke opgaven moeten worden aangepakt en wat hierbij de weging en de keuzes zijn. Deze zijn vervolgens vertaald in heldere ontwerpprincipes, en voorbeelduitwerkingen.

3

NETWERKEN EN GEBIEDEN

3.1 Introductie

Om het beleid helder te kunnen bundelen zijn de netwerken op stadsniveau in beeld gebracht. Te weten:

- Het groen-blauwe netwerk
- Het sociale netwerk
- Het verplaatsings netwerk
- Het belevings netwerk
- Het ondergrondse netwerk

De gebiedsindeling is chronologisch en volgt de bouwperiodes die Zaanstad doormaakte. We onderscheiden de volgende gebiedstypen:

- De vooroorlogse stad (tot circa 1945)
- De wederopbouwstad ((1950 – 1970)
- De stad van de menselijke maat (1970 – 1980)
- De postmoderne stad (1980 – 2000)
- De na-oorlogse bedrijventerreinen

Voor zowel de netwerken als de gebieden wordt een overzicht gepresenteerd van alle opgaven die hier van toepassing zijn.

NETWERKEN EN OPGAVEN

GROEN-BLAUWE NETWERK	SOCIALE NETWERK	VERPLAATSINGS NETWERK	BELEVINGS NETWERK	ONDERGRONDSE NETWERK

GEBIEDEN EN OPGAVEN

DE VOOROORLOGSE STAD	DE WEDEROPBOUW STAD	STAD VAN DE MENSELIJKE MAAT	POSTMODERNE STAD	NA-OORLOGSE BEDRIJVEN TERREINEN

3.2 We kiezen voor robuuste netwerken

Vijf robuuste netwerken

In dit hoofdstuk brengen we de vijf netwerken in beeld. Te weten; het groen-blauwe netwerk, het sociale netwerk, het verplaatsings netwerk, het belevings netwerk en het ondergrondse netwerk. Ieder netwerk is opgebouwd uit meerdere lagen. Bij het groen-blauwe netwerk zijn dit bijvoorbeeld de hoofd groen structuur, de hoofd bomen structuur, de hoofd ecologische structuur en de hoofd water structuur.

Netwerken en opgaven

Bij iedere laag binnen de netwerken laten we zien wat hier de opgaven zijn voor deze laag, dus bijvoorbeeld de opgaven bij de 'hoofd bomen structuur'. We laten hier zowel op kaart als in principe beelden zien wat hier de deelopgaven zijn. Aan het einde van ieder netwerk worden de deelopgaven over elkaar heen gelegd en zien we de totaal kaart met de netwerk opgaven. In dit voorbeeld van het groen-blauwe netwerk is dit dus het totaalbeeld aan opgaven vanuit de lagen (hoofd groen structuur, hoofd bomen structuur, hoofd ecologische structuur en hoofd water structuur).

De opgaven zijn afkomstig uit bestaand beleid en uit gesprekken met de desbetreffende experts vanuit de gemeentelijke organisatie. Waar er nog hiaten in het beleid zijn, is dit aangegeven door middel van een 'adviesblok' onder de legenda.

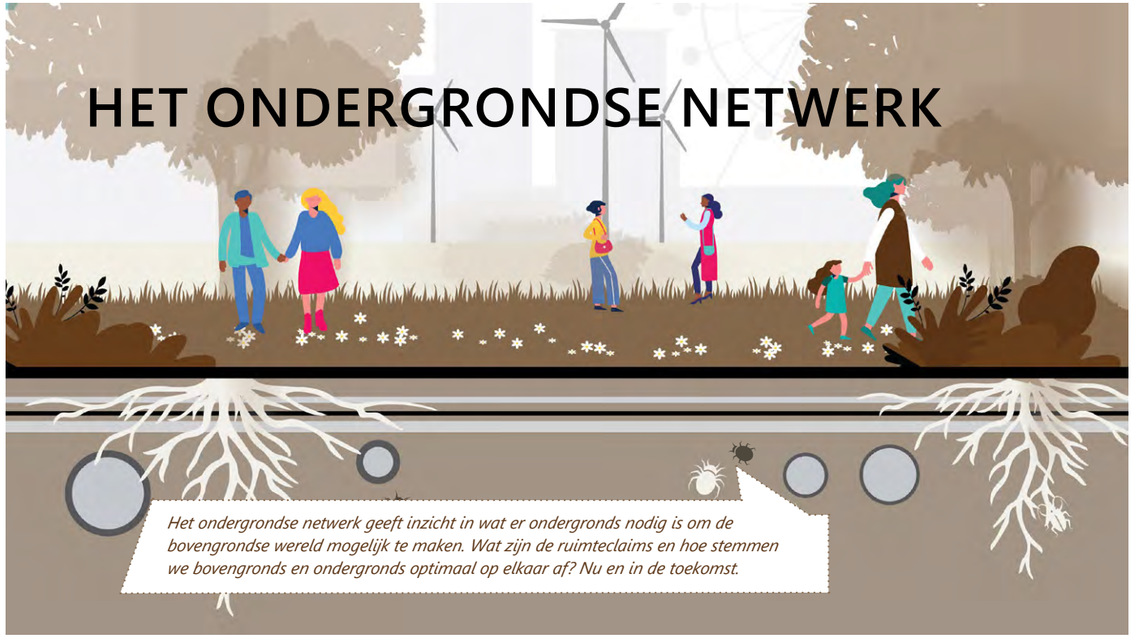
Totaalkaart integrale netwerkopgaven

In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk worden de totaalkaarten van de netwerkopgaven over elkaar heen gelegd en zo komen we tot 1 totaalkaart met integrale netwerkopgaven voor de gemeente Zaanstad. Hier zien we waar de grootste uitdagingen liggen vanuit de verschillende netwerken binnen de gemeente. Deze integrale totaalkaart vormt later mogelijk de basis voor het opstellen van een strategische agenda.

HET VERPLAATSINGSNETWERK
Het verplaatsings netwerk laat zien wat de gewenste **balans** is tussen de **verschillende vervoerswijzen** en hoe we omgaan met de **beschikbare ruimte** in de stad. We maken Zaanstad zo **toegankelijk en bereikbaar voor iedereen**.
82

HET ONDERGRONDSE NETWERK
Het ondergrondse netwerk geeft inzicht in wat er ondergronds nodig is om de bovengrondse wereld mogelijk te maken. Wat zijn de ruimteclaims en hoe stemmen we bovengronds en ondergronds optimaal op elkaar af? Nu en in de toekomst.

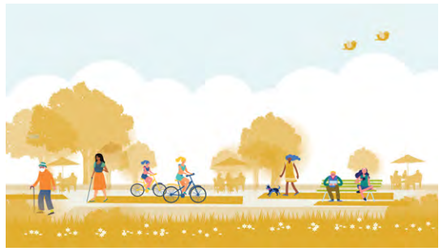

HET BELEVINGSNETWERK
Het belevings netwerk laat zien hoe we de openbare ruimte **ervaren**. Wat is bijvoorbeeld het **verhaal van de dijken en linten?** Wat is **onze identiteit** en hoe kunnen we deze meer **herkenbaar** en zichtbaar maken in Zaanstad?

HET **GROEN-BLAUWE** NETWERK

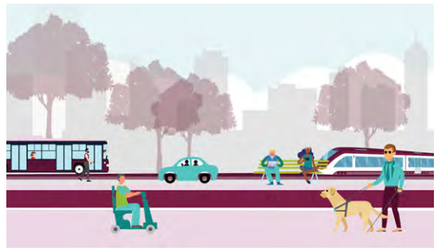
- HOOFD **GROEN** STRUCTUUR
- HOOFD **BOMEN** STRUCTUUR
- HOOFD **ECOLOGISCHE** STRUCTUUR
- HOOFD **WATER** STRUCTUUR

HET **SOCIALE** NETWERK

- VERBLIJVEN EN ONTMOETEN
- MAATSCHAPPELIJK
- SPORT EN BEWEGING

HET **VERPLAATSINGS** NETWERK

- VOETGANGER
- FIETS
- OPENBAAR VERVOER
- DEELMOBILITEIT EN HUBS
- AUTO
- LOGISTIEK

HET **BELEVINGS** NETWERK

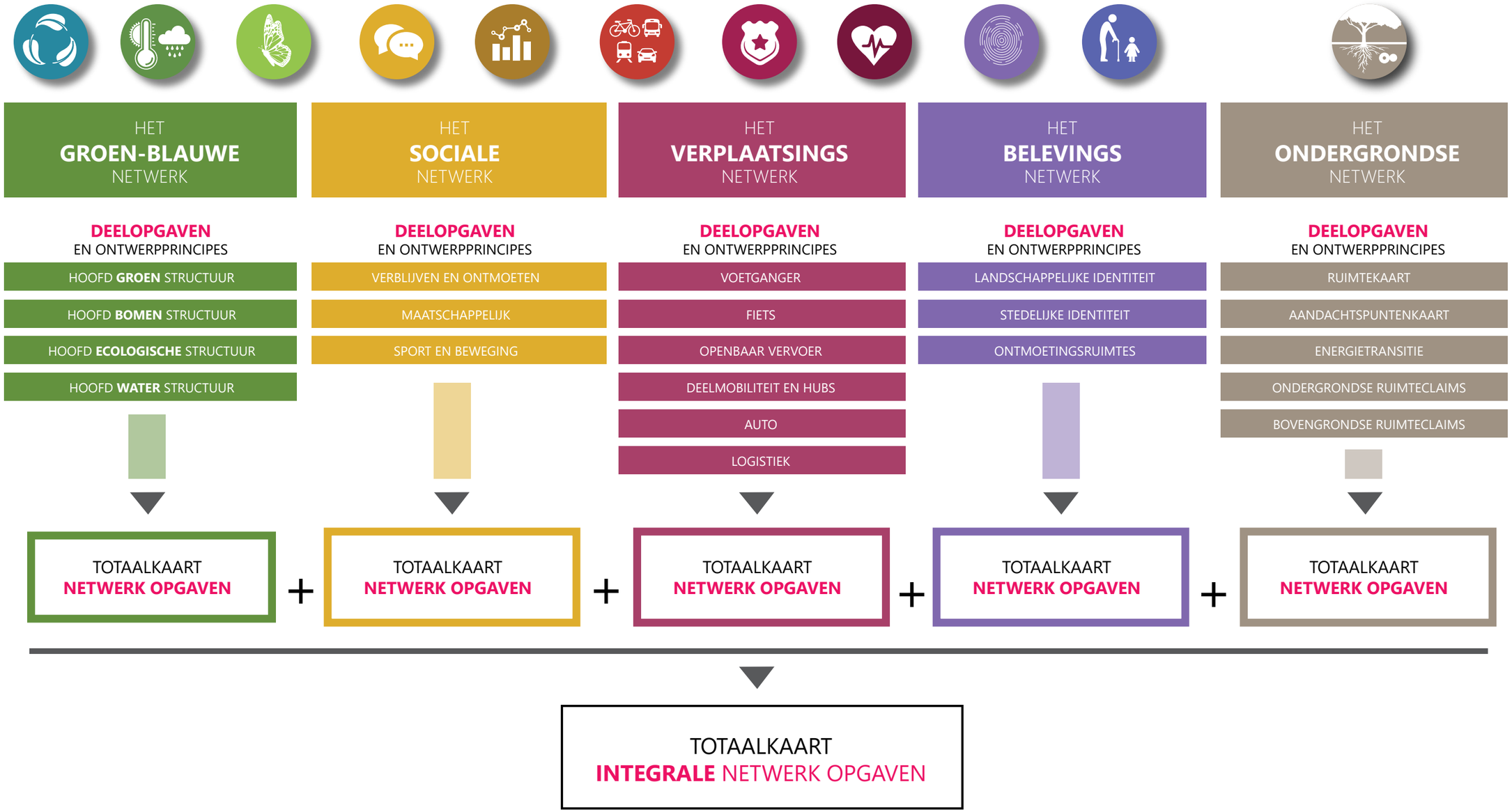

- LANDSCHAPPELIJKE IDENTITEIT
- STEDELIJKE IDENTITEIT
- ONTMOETINGSRUIMTES

HET **ONDERGRONDSE** NETWERK

- RUIMTEKAART
- AANDACHTSPUNTENKAART
- ENERGIETRANSITIE
- ONDERGRONDSE RUIMTECLAIMS
- BOVENGRONDSE RUIMTECLAIMS

HET
GROEN-BLAUWE
NETWERK
HET
SOCIALE
NETWERK
HET
VERPLAATSINGS
NETWERK
HET
BELEVINGS
NETWERK
HET
ONDERGRONDSE
NETWERK
DEELOPGAVEN
EN ONTWERPPRINCIPES
HOOFD GROEN STRUCTUUR
HOOFD BOMEN STRUCTUUR
HOOFD ECOLOGISCHE STRUCTUUR
HOOFD WATER STRUCTUUR
DEELOPGAVEN
EN ONTWERPPRINCIPES
VERBLIJVEN EN ONTMOETEN
MAATSCHAPPELIJK
SPORT EN BEWEGING
DEELOPGAVEN
EN ONTWERPPRINCIPES
VOETGANGER
FIETS
OPENBAAR VERVOER
DEELMOBILITEIT EN HUBS
AUTO
LOGISTIEK
DEELOPGAVEN
EN ONTWERPPRINCIPES
LANDSCHAPPELIJKE IDENTITEIT
STEDELIJKE IDENTITEIT
ONTMOETINGSRUIMTES
DEELOPGAVEN
EN ONTWERPPRINCIPES
RUIMTEKAART
AANDACHTSPUNTENKAART
ENERGIETRANSITIE
ONDERGRONDSE RUIMTECLAIMS
BOVENGRONDSE RUIMTECLAIMS
TOTAALKAART
NETWERK OPGAVEN
+
TOTAALKAART
NETWERK OPGAVEN
+
TOTAALKAART
NETWERK OPGAVEN
+
TOTAALKAART
NETWERK OPGAVEN
+
TOTAALKAART
NETWERK OPGAVEN
TOTAALKAART
INTEGRALE NETWERK OPGAVEN

HET GROEN-BLAUWE NETWERK

*Het **groen blauwe netwerk** als herkenbare en duurzame drager voor Zaanstad als groen blauwe **landschapsstad***

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Toelichting netwerk

Het onderliggende veenontginningslandschap is de basis voor de groen blauwe landschapsstad die Zaanstad is.

Groen is de kleur van leven, vernieuwing maar ook van natuur en milieu. Blauw is dan weer de kleur gekoppeld aan diepte, stabiliteit en ook van water. Het is niet voor niets dat deze 2 elementen elkaar verstevigen en betekenis geven. Contact met de natuur zorgt voor meer geluk en vermindert stress. Het bevordert vitaliteit, creativiteit en stimuleert ontmoetingen tussen mensen maar ook dieren. De “Groen-blauwe stad” is wat iedereen ambieert, maar hoe werken we hiernaar toe en hoe kan Zaanstad dit toepassen binnen de openbare ruimte?

Binnen het groen-blauwe netwerk wordt gekeken naar thema’s van “boven naar onder”. Chronologisch wordt daarmee bedoeld de hoofdgroenstructuur, hoofd bomen structuur, hoofd ecologische structuur en afsluitend met de hoofd waterstructuur.

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Binnen elke thematiek wordt daarbij gekeken naar de opgaven welke ondersteund worden met ontwerpprincipes. Deze ontwerpprincipes dienen vooral gevoel te geven hoe de opgave kan worden ingevuld en vooral; de koppeling zoeken met de openbare ruimte.

HOOFD GROENSTRUCTUUR

Dit betreft buurtgroen, wijkgroen, parken, sportvelden, volkstuinen en begraafplaatsen.

HOOFD BOMENSTRUCTUUR

Hierbij kijken we naar 3 niveaus: hoofd boomstructuur (stadsniveau), wijk boomstructuur en buurt boomstructuur.

HOOFD ECOLOGISCHE STRUCTUUR

Hierbij zien we een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natte- en droge groenstructuren.

HOOFD WATERSTRUCTUUR

Dit geeft beeld van het bestaande oppervlakte water en bestaande sloten en wat hierbij de opgaven voor de toekomst zijn.

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

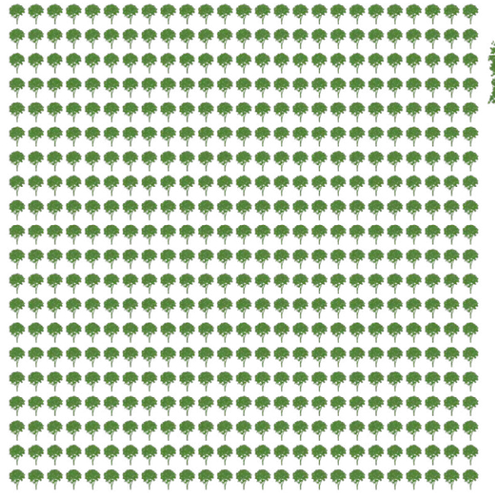
Bron: *Beheervisie Parken Zaanstad, omgevingsvisie, Wijkstructuurvisies, groen en waterplan en in afstemming met GroenBlauw ambassadeur Sr. Ontwerper Openbare ruimte, Fysieke Leefomgeving II*

HUIDIG

- Hoofd boomstructuur
- Wijk boomstructuur
- Buurt boomstructuur

OPGAVE

- Toekomstige hoofd boomstructuur
- Toekomstige wijk boomstructuur
- Toekomstige buurt boomstructuur
- Behoud van beeldbepalende bomen

1

500

1 boom van 150 jaar oud zet evenveel CO^2 om als 500 bomen van 10 jaar oud.

Bron: bomenstichting

HET GROEN-BLAUWE NETWERK

HOOFD BOMENSTRUCTUUR

OPGAVE

Plaats bomen waar het kan. Hierbij zowel ondergronds als bovengronds voldoende groeiruimte in de toekomst. Deze zorgen voor schaduw bij hitte.

Combineer groene-, historische- en waterstructuur met fiets- en wandelroutes. Maak koele fiets- en wandelroutes en koele verblijfsplekken.

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Behoud van beeldbepalende bomen

Beeldbepalende en karakteristieke bomen behouden en ruimte eromheen vrijmaken.

Versterken bomenstructuren

Ruimte bieden, versterken en uitbreiden van boomstructuren op buurt, wijk- en stadsniveau.

OPGAVE

HOOFD GROENSTRUCTUUR

- Behoud en toegankelijkheid van bestaande parken
- Opwaarderen van 'groen' naar 'park'
- Behoud en verbinden van groenstructuren

HOOFD BOMENSTRUCTUUR

- Hoofdboomstructuur
- Wijk boomstructuur
- Buurt boomstructuur
- Behoud beeldbepalende bomen

HOOFD ECOLOGISCHE STRUCTUUR

- In groenstructuur
- In bermenstructuur
- In waterstructuur

HOOFD WATERSTRUCTUUR

- Water als drager van de structuur
- Zichtbaarheid en beleefbaarheid van het water versterken (Zaans Venster)
- Openbare ruimte langs de Zaan

ADVIES

Opstellen actieplan om ecologische structuren ver

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

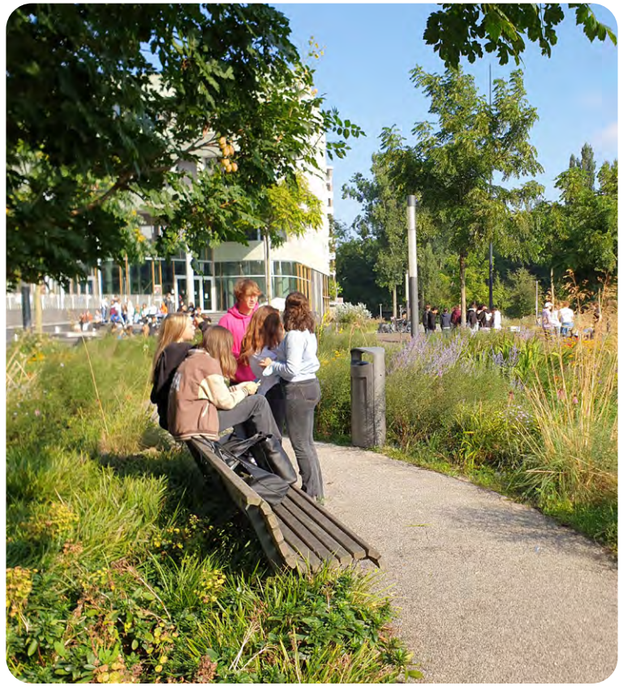
HET GROEN-BLAUWE NETWERK

TOTAALKAART NETWERKOPGAVEN

OPGAVE

Combineer groenstructuur met voetgangers en fietsers voor koele routes

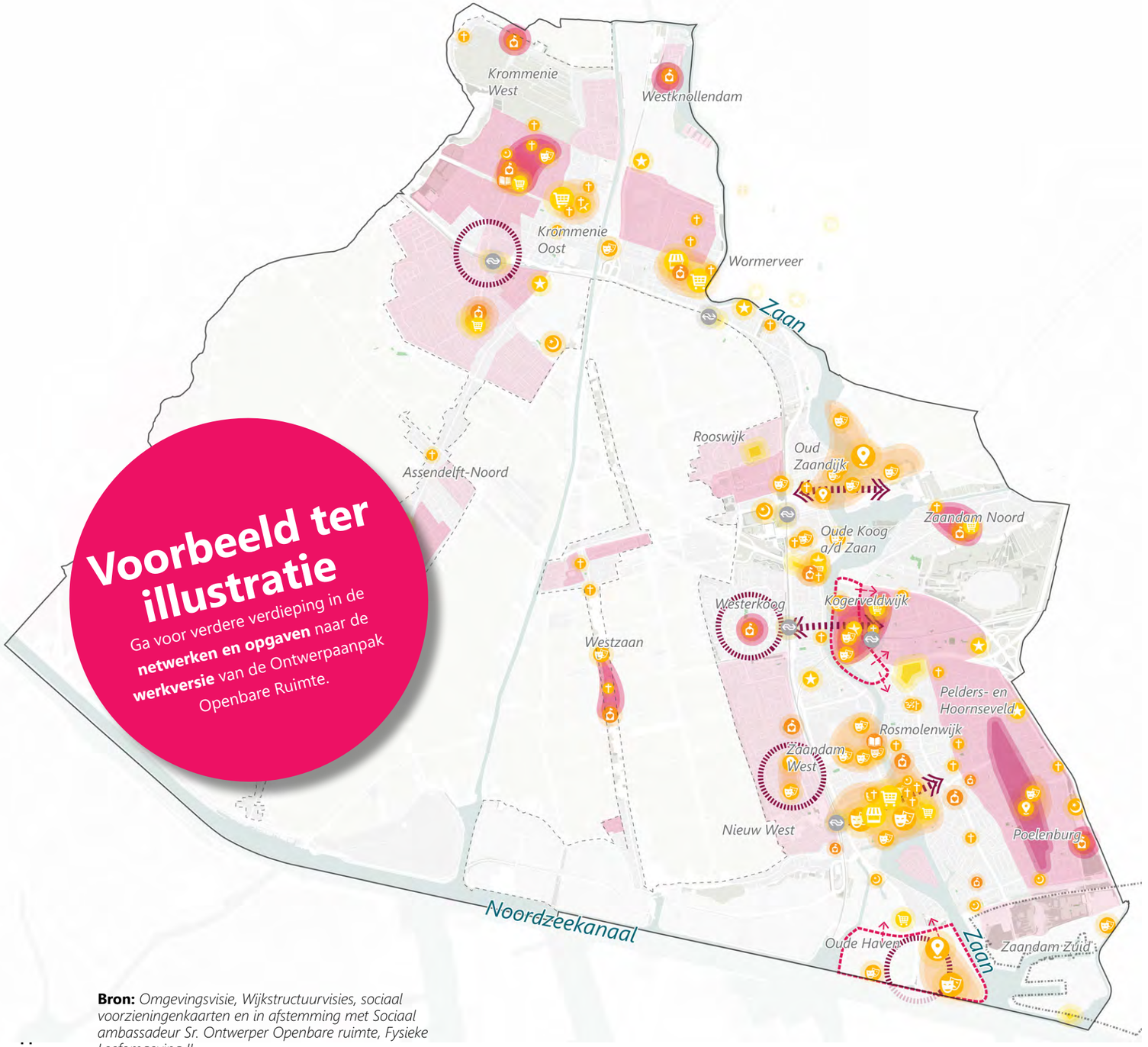

Groene omgeving middelbare school stimuleert ontmoeting en gezondheid

Klimaatadaptief fietsparkeren

Bron foto's: Nanda Sluijsmans

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Bron: *Omgevingsvisie, Wijkstructuurvisies, sociaal voorzieningenkaarten en in afstemming met Sociaal ambassadeur Sr. Ontwerper Openbare ruimte, Fysieke Leefomgeving II*

HUIDIG

Cluster voorzieningen verblijven en ontmoeten

COMMERCIEEL

- Feestzalen
- Winkelpleinen

RELIGIE

- Kerken
- Hindoeisme
- Moskee

CULTUUR EN MAATSCHAPPELIJK

- Buurthuis
- Culturele voorziening
- Bijzondere plekken

OPGAVE

Oude dorpskernen:
Ontmoetingsplekken en bestemmingen in oude dorpskernen stimuleren en vormgeven

Wederopbouw- en postmoderne wijken:
Verbeteren centra en verbinding zoeken naar omliggende buurten

Transformatiegebieden Hemburg en Boerejonkerbuurt:
Ontmoeten en verblijven stimuleren. Verbondenheid met stad stimuleren

Darwinpark
Versterken, verbinden en betere programmering van het park.

Aansluiting fiets- en wandelroutes:
Clusters van maatschappelijke voorzieningen toegankelijker maken en koppelen aan doorgaande fiets- en wandelroutes. (o.a. visie Zaanse ladder)

Doorbreken van barrières
Specifiek verbinding over de Zaan verder stimuleren en verbeteren

Oversteekbaarheid
Verbeteren van oversteekbaarheid drukke verkeersknopen gekoppeld aan (bestaande) clusters

HET SOCIALE NETWERK

VERBLIJVEN EN ONTMOETEN

OPGAVE

Stimuleer kunst in de openbare ruimte

Voldoende zitplekken langs fiets- en wandelroutes

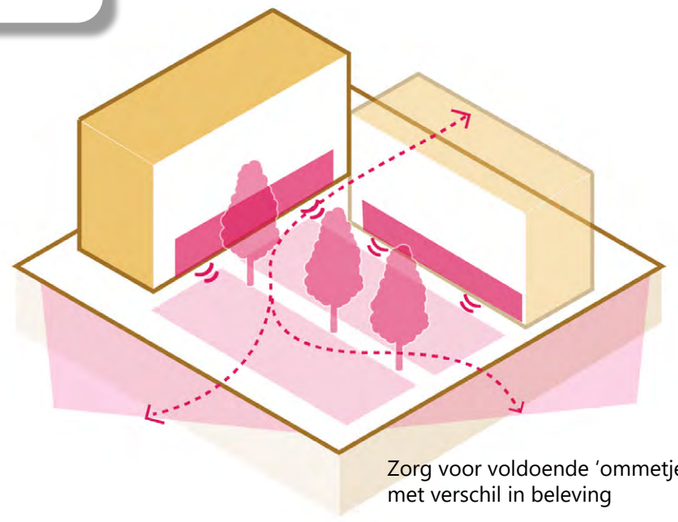
Maak pleinen en ruimtes voor (culturele) evenementen

Ontmoetingsplekken en bestemmingen in dorpskernen

Maak zitgelegenheden voor verschillende groepsgroottes. Zowel in de zon als in de schaduw.

Pleinen als sociale ontmoetingsplekken

Zorg voor voldoende 'ommetjes' met verschil in beleving

Ontmoeten en verblijven stimuleren door (bestaande) pleinen beter te benutten

Verbeteren centrumgebieden en verbindingen met omliggende buurten

Maak interessante en leuke verblijfsplekken en ontmoetingsplekken

Maak buiten ontmoetingsruimte bij maatschappelijke voorzieningen

INTERGRALE NETWERKOPGAVEN

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **netwerken en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

HET GROEN-BLAUWE NETWERK

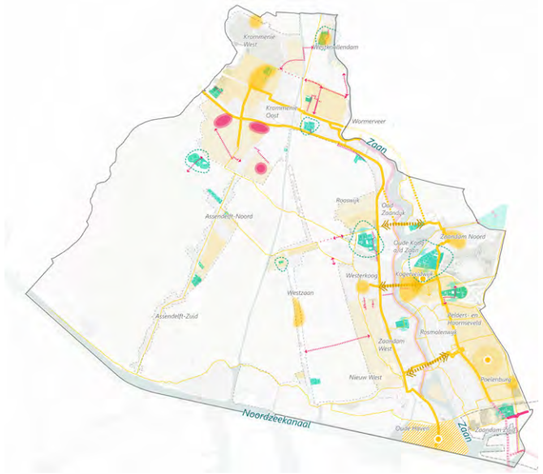
TOTAALKAART NETWERKOPGAVEN

+

HET SOCIALE NETWERK

TOTAALKAART NETWERKOPGAVEN

+

HET VERPLAATSINGS NETWERK

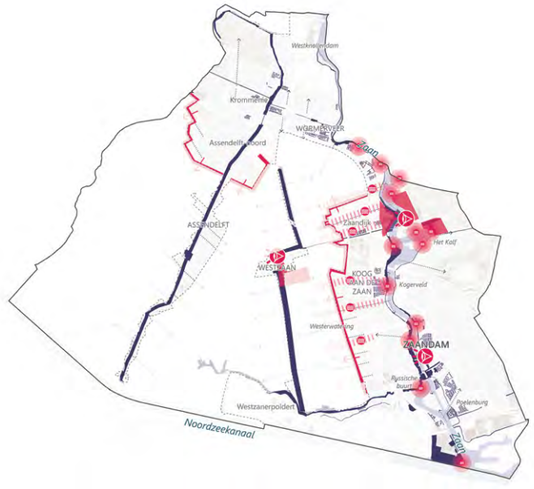
TOTAALKAART NETWERKOPGAVEN

+

HET BELEVINGS NETWERK

TOTAALKAART NETWERKOPGAVEN

+

HET ONDERGRONDSE NETWERK

TOTAALKAART NETWERKOPGAVEN

=

TOTAALKAART **INTEGRALE NETWERKOPGAVEN**

3.3 We kiezen voor herkenbare gebieden

Zaanstad kent wijken en buurten met een uiteenlopend karakter. Van de compacte zone langs de Zaan met de kenmerkende kamstructuur van dijken, linten en paden die leest als een gestold veenontginningslandschap tot de ruim opgezette wederopbouwbuurten met hoogbouw en laagbouw als strokenverkaveling in het groen. De stedenbouwkundige opzet en materialisering van een wijk of buurt is bepalend voor de typen openbare ruimte die in een buurt voorkomen en het karakter van die openbare ruimte.

In deze ontwerpaanpak voor de Zaanse Openbare Ruimte is de stad ingedeeld in gebieden. De gebiedsindeling volgt, in chronologische volgorde, de bouwperiodes die de stad vormden. Elke onderscheiden bouwperiode is bepaald door de ideeën en idealen die leefden in de maatschappij en die hun weerklank vonden in de stedenbouwkundige plannen. De openbare ruimte uit elke periode kent specifieke structuren, typologieën en karakteristieken. Deze vormen het startpunt én uitgangspunt voor de aanpak bij een herinrichting of transformatie.

Één stad en zeven dorpen vormen Zaanstad

Zaanstad is gegroeid uit één stad en zeven dorpen. Elke plaats maakte groei door en kent wijken en buurten uit de verschillende bouwperiodes. Op basis van de bouwperiodes onderscheiden we de volgende gebiedstypen:

1 De vooroorlogse stad,
2 De wederopbouwstad,
3 De stad van de menselijke maat,
4 De postmoderne stad,
5 Na-oorlogse binnendijkse en buitendijkse bedrijventerreinen.

De buurten en wijken die gebouwd zijn na de tweede wereldoorlog liggen als schillen aan of rond de historische dorpskernen of linten die de basis vormen van de vooroorlogse stad.

De huidige bouwopgave wordt binnen de bestaande stad ingevuld. Dit betekent dat de bestaande stad verdicht of transformeert. Dit gebeurt veelal door voormalige (vooroorlogse) industrie- of bedrijventerreinen om te vormen tot woongebied of door open plekken als sportterreinen te bebouwen. De vernieuwende stad is daarom geen separate categorie en de vernieuwingsopgave wordt benoemd binnen het gebiedstype waar de vernieuwing plaatsvindt.

Voor elk gebiedstype is in dit voorliggende document het gebiedsprofiel geschetst, waarin de kenmerken, kwaliteiten en opgaves van en voor de openbare ruimte uiteengezet zijn.

Werkwijze

De thema's en opgaven uit de Omgevingsvisie en de Maatschappelijke visie van Zaanstad zijn het startpunt geweest. De opgaven en kwaliteiten per gebiedstype zijn geïdentificeerd aan de hand van:

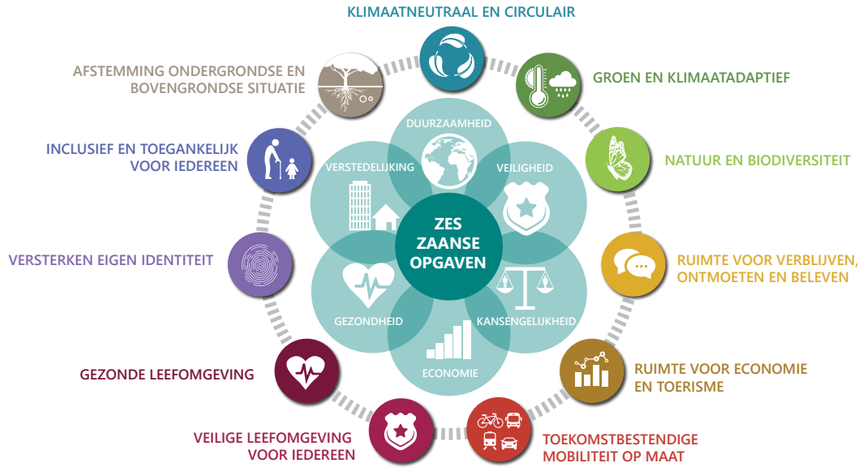
- Analysekaarten op stadsniveau met thema's uit de 6 Zaanse opgaven uit de omgevingsvisie. Het totale overzicht van deze kaarten vindt u in de bijlagen.
- Studie van de vigerende beleidsdocumenten van de gemeente Zaanstad die tevens besproken zijn in de ambtelijke Ateliers.
- Bureaustudie van de ruimtelijke kenmerken en opgaven van de buurten.
- Kwaliteiten en opgaven die benoemd zijn tijdens wandelingen die in de voorbeeldbuurten gehouden zijn met gemeentelijke wijkmanagers en stakeholders uit de buurten. Tijdens deze wandelingen is met de stakeholders het Zaanse Ruimte Kompas ingevuld en zijn de voornaamste opgaven en kwaliteiten benoemd.

Aan de hand van voorbeelduitwerkingen en voorbeeldprofielen is verbeeld hoe de openbare ruimte ingericht kan worden met in acht name van de 11 ambities en de opgaven die voortkomen uit de gebiedsprofielen. Met de aanduiding nu - straks - later wordt getoond hoe de huidige situatie eruit ziet (nu), wat er mogelijk is binnen bestaand beleid (straks) en hoe de openbare ruimte eruit kan zien bij verdere maatschappelijke veranderingen.

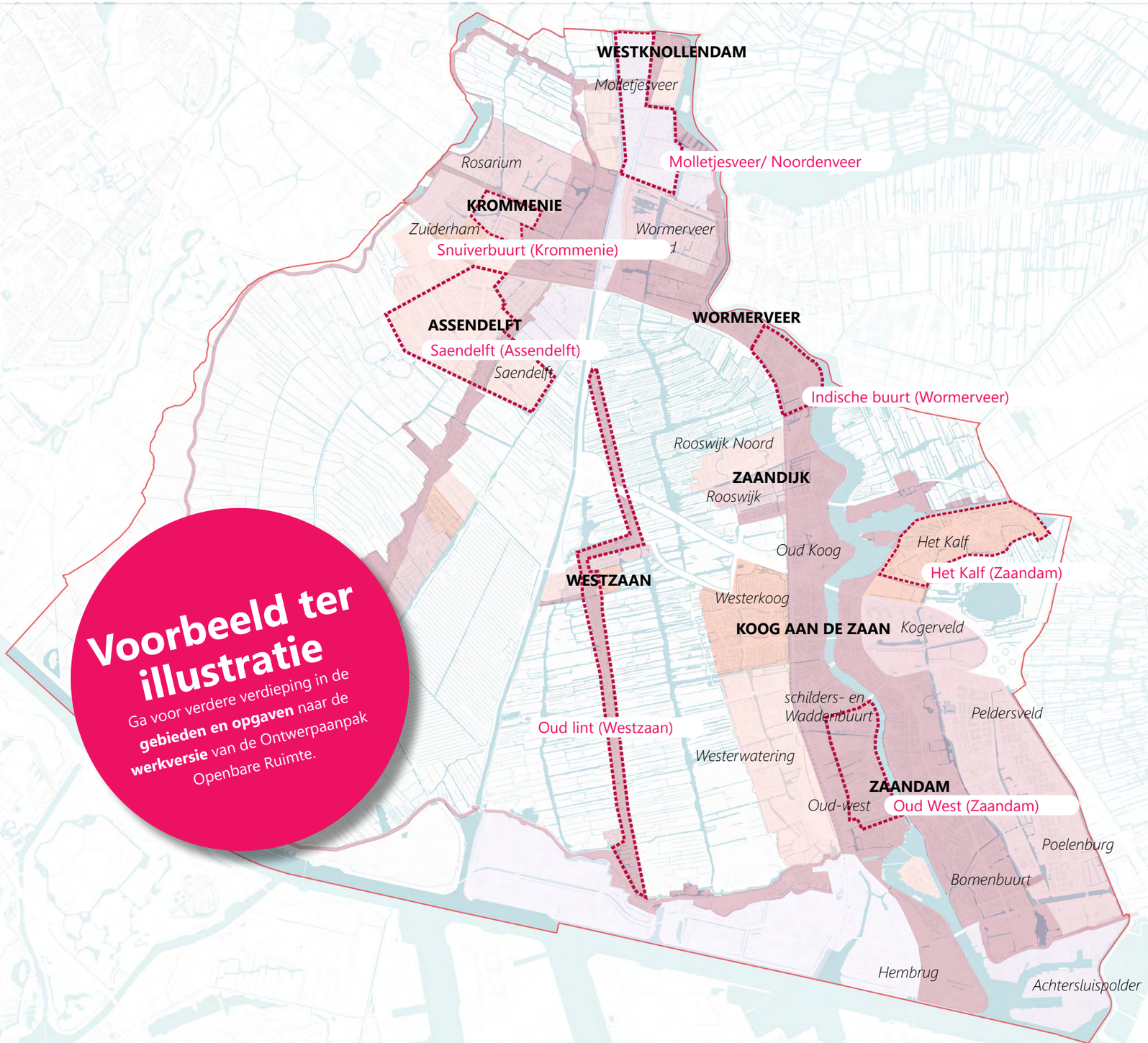
leeswijzer

De 11 ambities voor de openbare ruimte zijn van toepassing op alle gebiedstypen. Vervolgens worden de 5 gebiedsprofielen separaat uiteengezet. Elke gebiedsprofiel is als volgt opgebouwd:

- De analysekaarten uit de 6 Zaanse opgaven die de voornaamste kwaliteiten en opgaven van het gebiedstype tonen,
- Beschrijving van de kenmerken van het gebiedstype, ingedeeld naar de 11 ambities uit het Zaanse Ruimte Kompas,
- Het ingevulde Zaanse Ruimte Kompas dat tijdens de gebiedswandelingen met de betrokken stakeholders is ingevuld. Dit toont de waardering van de huidige situatie en de ambities voor de toekomst,
- Uiteenzetting van de ruimtelijke kwaliteiten van het gebiedstype, onderzocht door in te zoomen op een voorbeeldbuurt,
- Uiteenzetting van de ruimtelijke opgaven van het gebiedstype, dat is onderzocht door in te zoomen op een voorbeeldbuurt. De opgaven en oplossingsrichtingen zijn in beeld gebracht met locatiefoto's, referentiebeelden en met voorbeelduitwerkingen van profielen waarvan is toegelicht welke keuzes er te maken zijn. Hierbij is gekeken naar de huidige situatie, is er in beeld gebracht wat er op korte termijn (straks) haalbaar is en welke grotere of ingrijpendere ingrepen op termijn (later) mogelijk zijn als bijvoorbeeld de mobiliteit verandert of als er andere parkeerregimes gaan gelden.

De 11 ambities voor de openbare ruimte zijn van toepassing op alle gebiedstypen.

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **gebieden en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

1 De vooroorlogse stad

Tot circa 1945

- Waarin dijken, linten, paden herkenbaar zijn
- Dorpskernen als deel van de linten
- Jaren '30 wijk met de tuindorpstraat
- Vooroorlogse werkgebieden/plekken (Hembrug,Verkade)

Voorbeeldbuurten:

- Indische buurt (Wormerveer)
- Oud West (Zaandam)
- Oud lint (Westzaan)

2 De wederopbouwstad

1950-1970

- De modernistische straat (van open verkaveling in het groen)
- Winkelpleinen

Voorbeeldbuurt:

- Snuiverbuurt (Krommenie)

3 Stad van de menselijke maat:

1970-1980

- Bloemkoolwijken
- Woonerf
- Winkelcentra

Voorbeeldbuurt:

- Het Kalf (Zaandam)

4 De postmoderne stad

1980-2000

- Vinexwijken
- Terug naar de eigen woning aan de straat

Voorbeeldbuurt:

- Saendelft (Assendelft)

5 De na-oorlogse bedrijventerreinen

- Binnendijkse bedrijventerreinen
- Buitendijkse bedrijventerreinen

Voorbeeldbuurt:

- Molletjesveer/ Noordenveer (Westknollendam)

DE VOOROORLOGSE STAD
TOT CIRCA 1945

Ruimtelijke karakteristieken, kenmerken en voornaamste opgaven

VOORBEELDBUURT

Oud-west, Zaandam
Indische buurt, Wormerveer
Oud Iint, Westzaan

VOORBEELDUITWERKINGEN

Westzijde
Zuideinde
Ooievaarspad
Seramstraat
Stationsstraat
Oostindische kade

ZAANS AMBITIEWEB

Waardering huidge situatie en ambities voor de toekomst

RUIMTELIJKE KWALITEITEN

Gestold landschap: kamstructuur van dijken, linten en paden gebaseerd op het onderliggende veenontginningslandschap.
Lange lijnen langs of parallel aan de Zaan en groen-blauwe dwarsverbindingen tussen buitengebied en de Zaan bieden structuur en identiteit.
Typisch Zaans: smalle straten met historische bebouwing.
Typisch Zaans: wonen en industrie zijn met elkaar verweven.
Ialaren 30 tuindorpbuurten zijn compacte buurten die tussen de dijken, linten en paden gevoegd zijn en hier nauw mee verweven zijn.

RUIMTELIJKE OPGAVEN

Het gestolde landschap: Westzijde, dwarssloten en paden zijn de ruggengraat en ribben

1. Verbeter de identiteit en verblijfskwaliteit en oversteekbaarheid van de lange noord-zuidlijnen, inclusief de Zaan.
2. Koester smalle straten, smalle blokken en bewaak de continuïteit van de lange lijn.
3. Versterk water en groen in de dwarsstraten.
4. Creëer centrale ontmoetingsplekken, verbeter pleinen en geef historische bebouwing een passend omgeving.
5. Heb aandacht voor de combinatie van logistiek en wonen.
6. Gebruik hoogwaardig materiaal, (gebakken klinker), passend bij de historie.

AANDACHTSPUNTEN BIJ VERNIEUWING

DE WEDEROPBOUWSTAD
1950 - 1970

Ruimtelijke karakteristieken, kenmerken en voornaamste opgaven

VOORBEELDBUURT

Snuiverbuurt, Krommenie

VOORBEELDUITWERKINGEN

Snuiverstraat
Rosariumlaan
Burgemeester Albertiplein

ZAANS AMBITIEWEB

Waardering huidge situatie en ambities voor de toekomst

RUIMTELIJKE KWALITEITEN

1. Verwevenheid van open strokenbouw, groen en openbare ruimte.
2. Wonen in een open verkaveling in het groen of aan een groen hof met speelplekken in hoven of in de straat.
3. In verdeling van buurten over de wijk is de landschappelijke structuur nog te herkennen. Deze vormen verbindende parkstructuren aan historische lange waterlijnen met openbare oever.
4. Thuiskomen in de buurt via een herkenbare entreelaan en ruime groene straten, parkeren geconcentreerd.
5. Scholen in of aan de groenstructuur.

RUIMTELIJKE OPGAVEN

Wonen aan collectieve groene ruimte die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen

1. Koester het groen-blauwe raamwerk en bouw het uit tot parkstructuur met verblijfskwaliteit
2. Wees welkom in de buurt.
3. Versterk de identiteit van de hoven op hof- en buurtniveau.
4. Vergroen de straten en concentreer parkeren.
5. Verbind scholen en voorzieningen met een uitnodigende buitenruimte en een traag, informeel netwerk van voet- en achterpaden.
6. Creëer verblijfskwaliteit en comfort op de winkelpleinen.

AANDACHTSPUNTEN BIJ VERNIEUWING

STAD VAN DE MENSELIJKE MAAT
1970 - 1980

Ruimtelijke karakteristieken, kenmerken en voornaamste opgaven

VOORBEELDBUURT

Het Kalf, Zaandam

VOORBEELDUITWERKINGEN

Hollandsch Diep
Schildmeer
Rijn
IJssel

ZAANS AMBITIEWEB

Waardering huidge situatie en ambities voor de toekomst

RUIMTELIJKE KWALITEITEN

De 15 minutenwijk: alles binnen de buurt op de fiets of te voet

1. Routes naar buiten via groene structuren in de buurt.
2. Autoluw wonen op het woonerf, met een fijnmazig voetgangersnetwerk.
3. Alle buurtjes ontsloten aan één lange hoofdentreeweg.
4. Alles in de buurt, waarbij het winkelplein centraal staat.

RUIMTELIJKE OPGAVEN

1. Maak de groene informele route de levenslijn tussen de voorzieningenclusters.
2. Investeer in de landschappelijke randen.
3. Koester de kwaliteit van het woonerf en benut de ontwerpkwaliteiten.
4. Cluster parkeren en concentreer het zo dicht mogelijk bij de entreeweg.
5. Maak de entreeweg herkenbaar en oversteekbaar.
6. Open het hart van de buurt: maak het voorzieningencluster (winkelplein met buurthuis, wijkteam en sporthal) minder introvert

AANDACHTSPUNTEN BIJ VERNIEUWING

POSTMODERNE STAD
1980 - 2000

Ruimtelijke karakteristieken, kenmerken en voornaamste opgaven

VOORBEELDBUURT

Saendelft, Assendelft

VOORBEELDUITWERKINGEN

Tulpenburgh
Blauwe Ring
Parkrijklaan

ZAANS AMBITIEWEB

Waardering huidge situatie en ambities voor de toekomst

RUIMTELIJKE KWALITEITEN

Wonen aan de straat met het landschap dichtbij

1. Het landschap dichtbij: zichtrelaties en ommetjes naar buiten.
2. Terug naar de individuele woning aan de traditionele straat.
3. Onafhankelijke fietsroutes verbonden met het oude lint dat naar de stad voert.
4. Het gestolde landschap: historisch slotenpartroon herkenbaar in stratenpatroon en groen- en waterstructuur.

RUIMTELIJKE OPGAVEN

Transformeer de schrale openbare ruimte naar een natuurinclusief, klimaat bestendig en bruikbaar geheel

1. Verpark de te sober ingerichte groen-blauwe aders.
2. Breng het landschap naar binnen, het zicht naar buiten en verbind de wijk beter met historische structuren (lint).
3. Vernieuw het bomenbestand en zorg voor goede groeiplaatsomstandigheden.
4. Kom thuis in de buurt.
5. Maak verblijfsruimte rond school en winkelgebied.
6. Bied divers aanbod aan sport-, spel en ontmoetingsplekken.

AANDACHTSPUNTEN BIJ VERNIEUWING

NA-OORLOGSE BEDRIJVENTERREINEN

Ruimtelijke karakteristieken, kenmerken en voornaamste opgaven

VOORBEELDBUURT

Molletjesveer, Westknollendam

VOORBEELDUITWERKINGEN

Samsonweg
Industrieweg
Provinciale weg

ZAANS AMBITIEWEB

Waardering huidge situatie en ambities voor de toekomst

RUIMTELIJKE KWALITEITEN

Bedrijventerrein dooraderd met oude landschappelijke lijnen

1. Diversiteit bedrijven.
2. Groene randen om het bedrijventerrein.
3. Oude linten dooraderen het bedrijventerrein.
4. Lange doorgaande (fiets)routes naar het landschap.
5. Landschap en sport nabij.

RUIMTELIJKE OPGAVEN

1. Maak ruimte voor en geef identiteit aan de straat.
2. De Provincialeweg wordt zowel de weg naar het landschap als de verbinder voor het bedrijventerrein.
3. Groene randen versterken als ecologische dragers.
4. Oude linten zijn de aders voor bewoner, fiets, voetganger en de sporter. De auto is welkom, maar is slechts te gast.
5. Verklein de barrièrewerking van het bedrijventerrein door doorsteken voor voetgangers en fietsers toe te voegen.

AANDACHTSPUNTEN BIJ VERNIEUWING

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **gebieden en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

RUIMTELIJKE OPGAVEN

Vooroorlogse Stad

Het gestolde landschap: Westzijde, dwarssloten en paden zijn de ruggengraat en ribben

1. Verbeter de identiteit en verblijfskwaliteit en oversteekbaarheid van de lange noord-zuidlijnen, inclusief de Zaan.

2. Koester smalle straten, smalle blokken en bewaak de continuïteit van de lange lijn.

3. Versterk water en groen in de dwarsstraten.

4. Creëer centrale ontmoetingsplekken, verbeter pleinen en geef historische bebouwing een passende omgeving.

5. Heb aandacht voor de combinatie van logistiek en wonen.

6. Gebruik hoogwaardig materiaal, (gebakken klinker), passend bij de historie.

Opgave 1 Verbeter de identiteit en verblijfskwaliteit van de lange noord-zuidlijnen

De lange lijnen zijn zowel oude lijnen (Zaan, dijken en Gouwe) als nieuwe lijnen (Provinciale weg, Wandelweg).

Oude lijnen: De ruggengraat parallel aan de Zaan is slecht verbonden met de stad. Soms ervaar je niet eens dat de Zaan er is. De zone tussen Zaan en dijk is geprivatiseerd, er is zelden zicht op het water of een publieke plek waar je tot aan de Zaan kunt komen, met een bankje of een schaduwrijke plek aan het water.

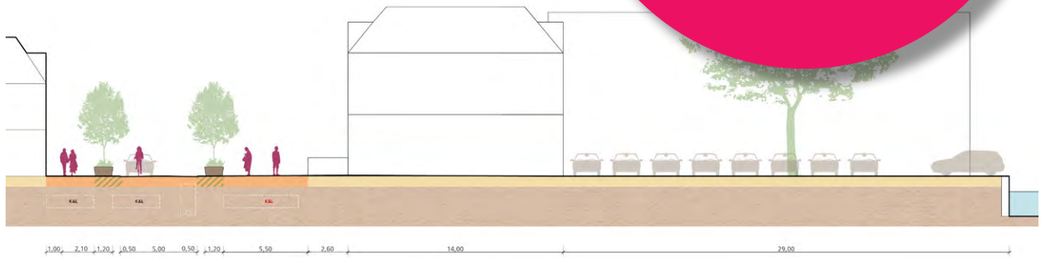
Keuzes in het profiel van Westzijde, Zaandam

Rivierdijk met bomen

- Continuïteit, herkenbaarheid
- Bomen in het profiel, bomen in bakken als het moet in verband met K&L, a-niveau als het kan
- Zichtrelatie naar het water met verblijfsplekken aan de Zaan en bij bijzondere en terugliggende gebouwen als een kerk
- Veilig en duidelijke doorgaande fietsroute
- Oversteekbaar voor fietsers en voetgangers
- Parkeren terugdringen en uit het zicht
- Aandacht voor laden en lossen
- Uitvoeren in gebakken klinkers

Profiel Westzijde - nu

Profiel Westzijde - straks

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **gebieden en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Huidige situatie

Een deel van de Westzijde is passend heringericht

Bijna de hele oever is geprivatiseerd

Historische foto:
eenvoudig profiel met monumentale bomen

Opgave 2 Koester smalle straten en smalle blokken

De smalle straten zijn karakteristiek voor Zaanstad. Zie dit als een kwaliteit. Binnen de Vooroorlogse stad zijn er twee soorten smalle straten: de historische paden en de smalle straten uit de jaren 30 wijken. Deze verschillen in karakter. Vergroot de verschillen door de symmetrie en bomenlanen in de jaren 30 straten te bewaken en de paden als pad vorm te geven, met waar van toepassing verwijzing naar de gedempte sloot.

Keuzes in het profiel van de Ooievaarstraat

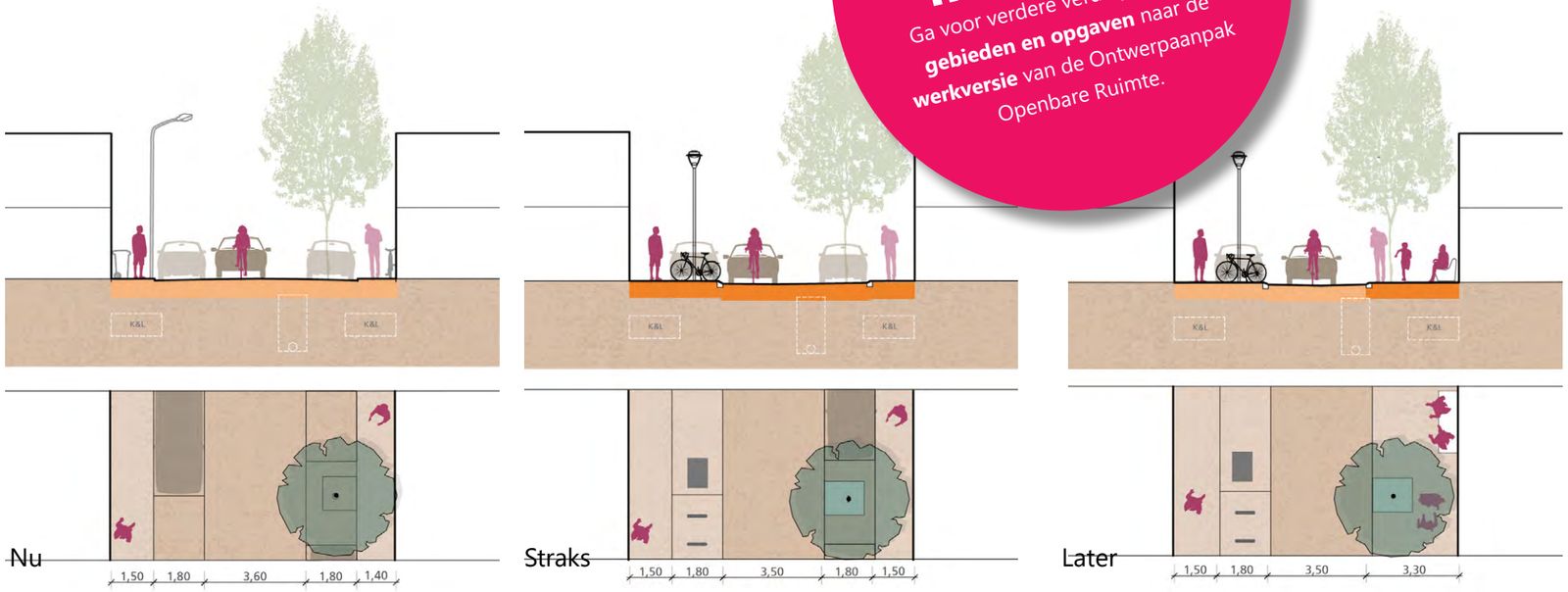
Smal historisch pad

- Het oude slotenpatroon is herkenbaar in het lange rechte pad.
- Maak bewuste keuzes in ruimtegebruik: minimaal één zijde met een toegankelijk trottoir, vrij van obstakels zoals kliko's en fietsen.
- Los afval inzamelen gezamenlijk op met ondergrondse containers in de langsparkeerzone.
- Bied ruimte aan fietsparkeren in de langsparkeerzone.
- Bied ruimte voor een continue bomenrijen aan één zijde van de weg, indien nodig tussen de geparkeerde auto's.
- Stem verschillende verkeerssnelheden goed op elkaar af.
- Behoud parkeren in smalle woonstraten om parkeren elders te verminderen, ten gunste van water, plantsoenen of buurtparken met bomen, speelplekken en ontmoetingsruimtes.
- Richt de straat en het trottoir in met materialen passend bij het historisch karakter (gebakken klinkers).

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **gebieden en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Profiel Ooievaarstraat (pad)

Smalle straat zonder doorlopend trottoir, parkeren domineert het straatbeeld

De profielen tonen de huidige situatie (nu), mogelijke verbeteringen binnen de contouren van het huidige beleid (straks) en een ruimtelijk droombeeld voor de lange termijn zien (later). Hier is bijvoorbeeld ook meegenomen wat de mogelijkheden zijn als ander parkeerbeleid er toe leidt dat er minder parkeerplaatsen op straat nodig zijn.

Keuzes in het profiel van de Seramstraat

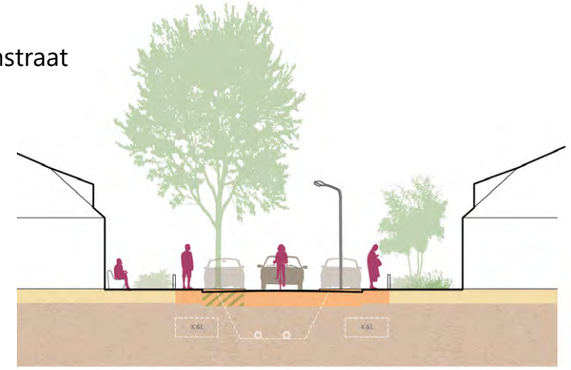
Smalle symmetrische woonstraat met bomenlaan

De smalle woonstraten van de jaren 30 buurten hebben een groen karakter door de groene voortuintjes en de bomenlanen. De bomenlanen zijn identiteitsdragers. De straten hadden van oorsprong een symmetrische opzet. Bewaak de symmetrie en ruimte voor de bomen.
De trottoirs zijn vaak (te) smal. Doordat de verkeersdruk laag is, lopen voetgangers vaak over straat.

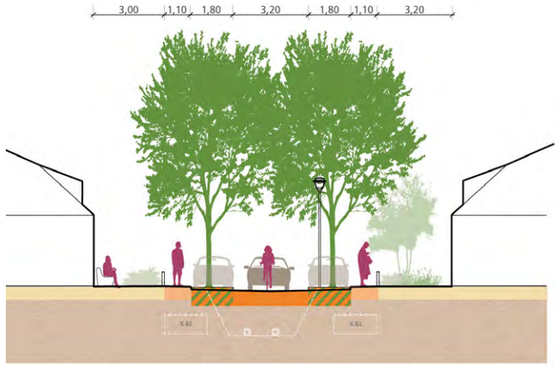
- Zorg voor een dubbele bomenrij, voeg de bomen in tussen het langsparkeren en geef de bomen goede groeiplaatsomstandigheden (straks).
- Maak het profiel symmetrisch.
- Maak de rijbaan zo smal mogelijk (vaak is deze al heel smal) en geef zo veel mogelijk ruimte aan de voetganger. Streef een rijbaanbreedte van 3,5m na bij éénrichtingsverkeer.
- Vervang, als de mobiliteit op termijn verandert (later), het langsparkeren aan één zijde door een breed trottoir. Behoud de bomenrij en neem deze op in het trottoir zodat het profiel symmetrisch blijft ogen.
- Richt de straat en het trottoir in met materialen passend bij het historisch karakter (gebakken klinkers).
- Wanneer de mogelijkheid zich voordoet, rijweg verbreden naar 3,50 meter ten behoeve van toegankelijkheid van nood- en hulpdiensten.

Profiel Seramstraat

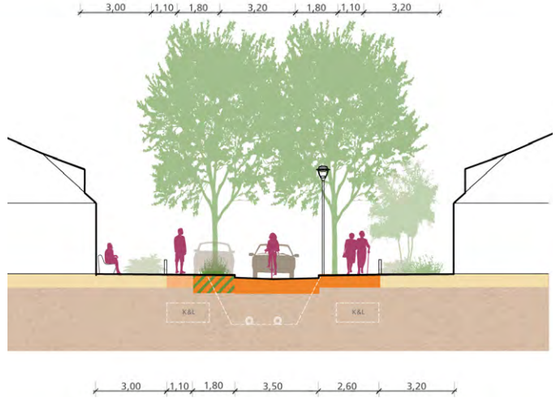
Nu

Straks

Later

Huidige situatie

De voortuinen in de jaren 30 buurten dragen bij aan het eigen en groene karakter van de smalle straten

Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **gebieden en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

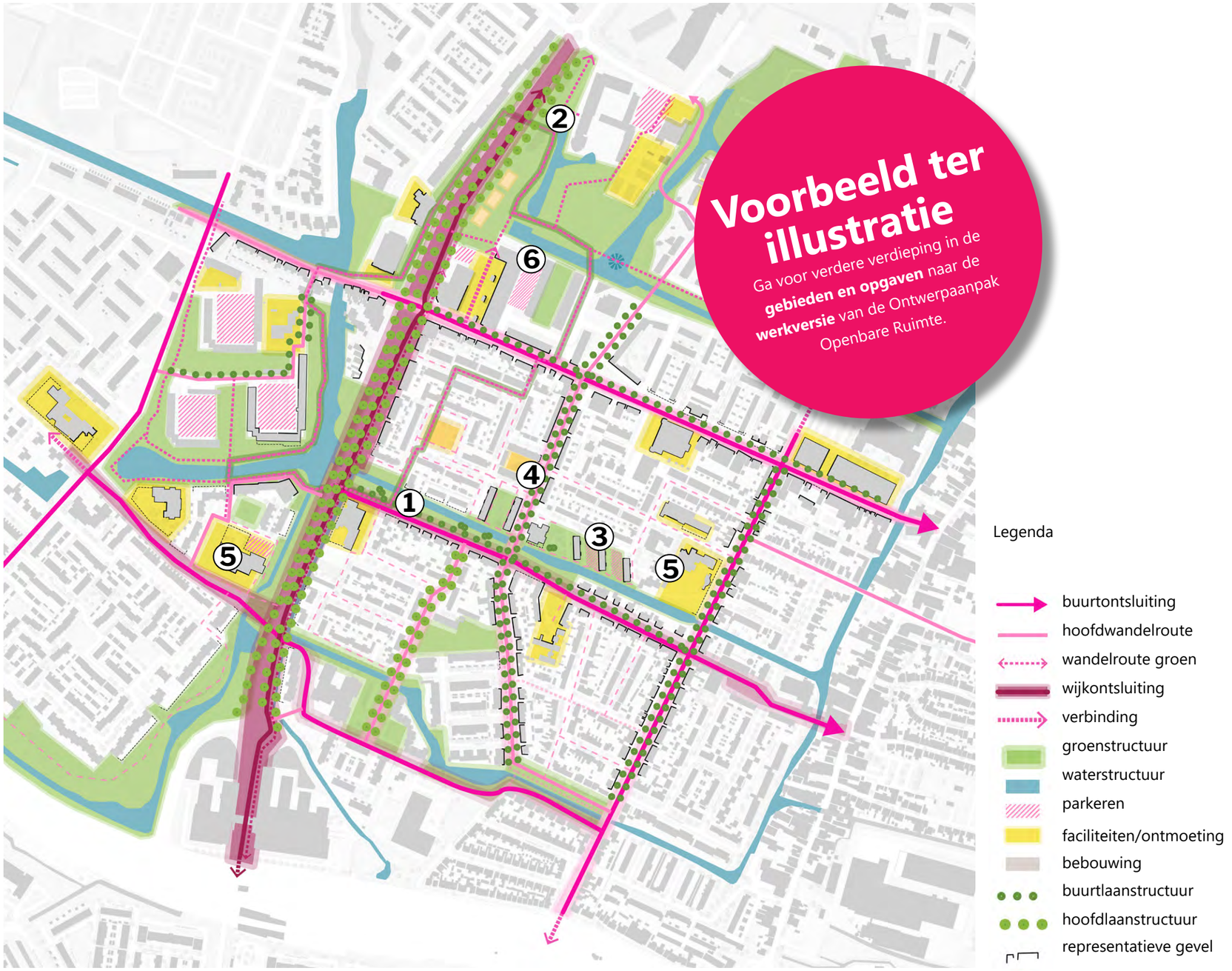

RUIMTELIJKE OPGAVEN

Wederopbouwstad

Wonen aan collectieve groene ruimte die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen

1. Koester het groen-blauwe raamwerk en bouw het uit tot parkstructuur met verblijfskwaliteit.
2. Wees welkom in de buurt.
3. Versterk de identiteit van de hoven op hof- en buurtniveau.
4. Vergroen de straten en concentreer parkeren.
5. Verbind scholen en voorzieningen met een uitnodigende buitenruimte en een traag, informeel netwerk van voet- en achterpaden.
6. Creëer verblijfskwaliteit en comfort op de winkelpleinen.

Opgave 1 Koester het groen-blauwe raamwerk en bouw het uit tot parkstructuur

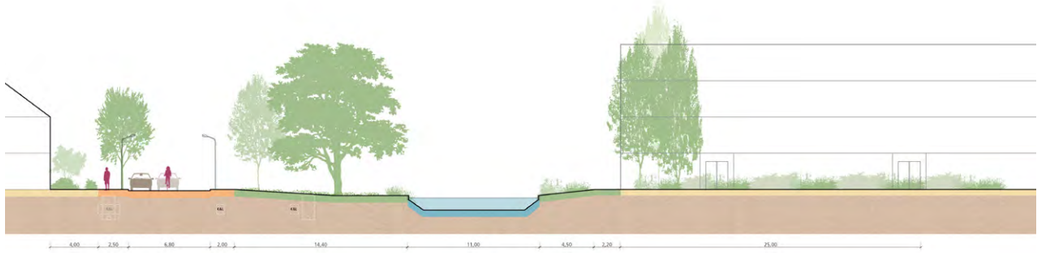
- Historische doorgaande groen/blauwe structuren versterken als park (zone).
- Hoofd groenblauwe structuur is wijkverbindend, niet wijkscheidend.
- Water toevoegen of verbreden, ruimte voor natuurlijke oevers en ecologie.
- De groene ruimte is openbaar en straalt openbaarheid uit, routes toevoegen naar het landschap en tussen buurten.
- Contrast raamwerk hoven: raamwerk is open en verbonden, hoven hebben eigen identiteit en intimiteit.
- Verblijfskwaliteit toevoegen; parken multifunctioneel en intergenerationeel inrichten

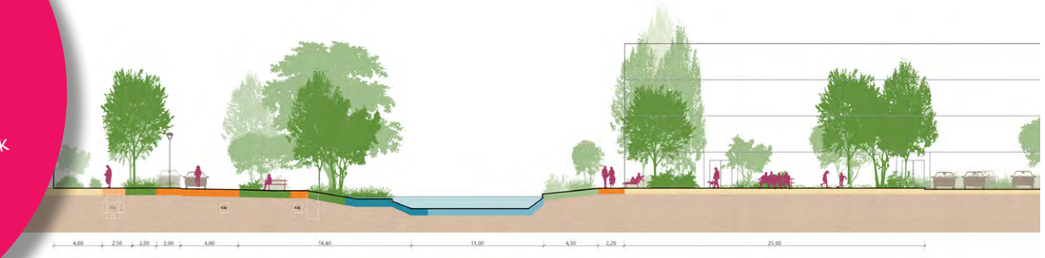
Voorbeeld ter illustratie

Ga voor verdere verdieping in de **gebieden en opgaven** naar de **werkversie** van de Ontwerpaanpak Openbare Ruimte.

Profiel Snuiverstraat

Nu

Straks

Huidige situatie

Vrijliggend wandelpad maakt een fijne wandelroute

Voetpad loopt direct langs de weg, waardoor de groenstructuur weinig beleefd en gebruikt wordt.

Oevers zijn weinig natuurvriendelijk ingericht

De groen-blauwe structuur is ruim maar schraal ingericht.

4

WERKEN MET HET ZAANSE RUIMTE KOMPAS

Iedereen kijkt als het ware door deze 11 brillen naar het gebied. De ecoloog kijkt door een mobiliteitsbril en de parkeerspecialist kijkt door een gezondheidsbril.

Om in ruimtelijke projecten aan de slag te gaan met de 11 ambities voor de openbare ruimte introduceren we het Zaanse Ruimte Kompas. Dit helpt om in 3 stappen te komen tot een integraal en passend ontwerp voor de plek.

Stap 1: Samen waarderen huidige situatie

Alle belanghebbenden bespreken gezamenlijk hoe zij de 11 ambities waarderen in de huidige situatie. Mensen kijken dus niet alleen sectoraal vanuit hun eigen beleidsveld of vanuit hun eigen belang, iedereen kijkt als het ware door deze 11 brillen naar het gebied. De ecoloog kijkt door een mobiliteitsbril en de parkeerspecialist kijkt door een gezondheidsbril. Samen geven ze per thema een cijfer, tussen 0 en 10, voor de bestaande situatie.

Stap 2: Samen afwegen en ambitie bepalen voor de toekomst

Zodra het waarderingsweb is ingevuld, volgt nogmaals een ronde langs de 11 thema's, ditmaal vanuit de gewenste ambitie voor de toekomst.

Op basis van de kwaliteiten en opgaven, zoals geformuleerd in de robuuste netwerken en in de gebiedsprofielen, wordt het ambitieweb ingevuld. Hoe belangrijk vind je dat deze ruimte inclusief en toegankelijk is voor iedereen is? Hoe belangrijk vind je hier ruimte voor ontmoeten, verblijven en beleven? In gesprek met elkaar kom je erachter dat niet alles overal kan en dat er een weging gemaakt moet worden. Ook hier worden aan de 11 thema's cijfers toegekend voor de ambitie voor de toekomst.

Het kompas is een middel om het gesprek te voeren over de waarde van de huidige situatie en de ambities voor de herinrichting. Het kan ambtelijk, bestuurlijk en in het gesprek met de stad gebruikt worden.

Stap 3: Samen ontwerpen

Op basis van de opgaven en de ambities wordt een integraal ontwerp opgesteld voor de plek. Zo wordt voorkomen dat er op ontwerpniveau sectorale en arbitraire keuzes worden gemaakt. Na het opstellen van het concept ontwerp wordt deze getoetst aan het ambitieweb uit het Zaanse Ruimte Kompas en de integrale opgaven en waar nodig wordt het ontwerp aangepast of doorontwikkeld.

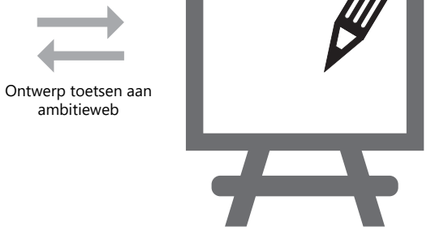
WAARDERING HUIDIGE SITUATIE

OVERZICHT INTEGRALE OPGAVEN

AMBITIE VOOR DE TOEKOMST

INTEGRAAL ONTWERP

STAP 1
SAMEN WAARDEREN
huidige situatie

STAP 2
SAMEN AFWEGEN
en ambitie bepalen voor de toekomst

STAP 3
SAMEN ONTWERPEN

DE HANDLEIDING

